Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 19 июль 1974 йил, жума ◆ № 168 (15.948). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ПРОГРАММА МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИЛМОҚДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 18 июль. (ТАСС). Павел Попович билан Юрий Артюхиннинг учувчи бошқараётган «Салют-3» илмий станциясидаги парвози тугай деб қолди.

Космонавтлар навбатдаги иш куни программасини бажара бориб, «Союз-14» транспорт кемасининг Ерга тушириладиган аппаратини қўндириш олдидан бажарадиган операцияларни амалга оширишга киришдилар. Бунда туташтириш узели, бошқариш системаси, алоҳида электр билан таъминлаш системаси, двигатель қурилмаси системаси ва кеманинг бошқа системалари текшириб кўрилди. Павел Попович билан Юрий Артюхин борт ҳужжатларини, пленка солинган кассеталарни ва олиб борилган иш натижалари баён қилинган бошқа материалларни станциядан кемага олиб ўта бошладилар.

Вибрациянинг вазнсизлик шароитида турли маятникли асбобларга муҳим таъсир ўтказиши экипаж билан олиб борилган телевизион репортаж чоғида кўрсатилган эди. Кучли маятникликка эга бўлган турли системаларга вибрациянинг таъсир этиши системани вибрация йўналиши томон бурилишга мажбур этишини телетомошабинлар кўрдилар. Бу ҳодиса вибрация мавжуд чоқда вазнсизлик шароитида ишлаётган аниқ ва нозик асбобларнинг нотўғри кўрсатишига олиб келади. Кўрсатиб ўтилган ҳодиса бир маятникда ҳам, шунингдек ўзаро бирлаштирилган икки маятникда ҳам намойиш қилиб кўрсатилди.

Учишдан кейинги даврда космонавтларнинг иш қобилиятига баҳо бериш ва уни прогнозлаш мақсадида тринажерда дозаланган жисмоний нагрузкани қўлланиб функционал синаб кўриш ўтказилди. Бунда томир уриш, нафас олиш ва нафас чиқариш частотаси қайд қилинди, электрокардиограмма ва сейсмокардиограмма суратга олинди. Космонавтлар Ерда кейинчалик лаборатория анализини ўтказиш учун капиляр қон пробасини ҳам олдилар.

Бугун соат 9 дан 50 минут ўтганда Павел Попович билан Юрий Артюхиннинг станция ичида ўн тўртинчи иш куни бошланди. Космонавтлар шу куни учишни тугаллашга тайёргарлик кўришни давом эттирадилар ва режалаштирилган илмий экспериментлар ўтказадилар.

Экипаж командири ва борт-инженер ўзларини яхши хис этмоқдалар. Учиш программаси муваффақиятли бажарилмоқда.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йил

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

Бир миллион тонна маккажўхори дони учун

ОЗУҚА БАЗАСИНИ МУСТАҲКАМЛАЙМИЗ

Ҳозирги вақтда маккажўхори дони, кўкпояси ва силоси тайёрлашга ҳар қачонгидан кўпроқ эътибор берилмоқда. Бунинг сабаблари маълум. Маккажўхори дони етиштиришни кўпайтириш чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлашда ҳал қилувчи роль ўйнайди. Энг муҳими маккажўхоридан бошқа бошоқли экинларга нисбатан анча кўп дон олинади.

Колхозимиз пахтачиликка ихтисослаштирилган. Айни кезда чорвачиликни ҳам ривожлантирмоқдамиз. Бунга чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлаш йўли билан эришмоқдамиз.

Ҳозир фермамизда 900 бош қорамол бор. Шундан 220 боши соғин сигирлардир. Хўжалигимиз бўйича ҳар йили давлатга 600 тонна сут, 100 тоннадан ошириб гўшт етказиб бермоқдамиз. Ҳар бош сигирдан ўрта ҳисобда 2800-3000 литрдан сут соғиб олинмоқда.

Белгиловчи йилда пахта етиштиришни кескин кўпайтириш билан сут, гўшт ва бошқа маҳсулотлар тайёрлашда ҳам муайян муваффақиятларга эришишни бош вазифа қилиб қўйганмиз. Бунинг учун катта ташкилий ишларни амалга оширдик. Жумладан, пахта-беда алмашлаб экиш схемасига асосан беда майдонларини кенгайтириб, ҳосилдорликни оширмоқдамиз. Маккажўхори майдонларини ҳам анча кенгайтирдик.

Маккажўхорикорларимиз 197 гектар майдондаги маккажўхорини меҳр билан парвариш қилмоқдалар. Шундан 92 гектарида дон етиштирамиз. Ҳар гектар майдондан 80 центнердан дон хирмони кўтариш ниятимиз бор.

Колхозчи деҳқонларимиз табиат инжиқликларини енгиб маккажўхори гектарларининг тўла, кўчатлар сонининг бут бўлишини таъминладилар. Баҳорги ёғингарчиликлар туфайли юз берган қатқалоқ юмшатилди. Қатор ораларини культивация қилиш сифатли ўтказилди, белгиланган ўғит нормаси вақтида берилди. Бегона ўтлар бутунлай тугатилди. Шундан кейин маккажўхори экинини суғоришга киришдик. Маълумки, бу йил сув танқислиги сезилмоқда. Лекин биз ҳар қандай шароитда ҳам маккажўхори экинини сувдан қолдирмадик. Пайкаллар етилиши билан чуқур культивация ўтказиб, ерда намни тўла сақлаб қолишга эришдик. Бугун шуни қувонч билан айта оламизки, ҳар гектар ердан 80 центнердан маккажўхори дони олиш, 3500 тонна силос бостириш ҳақидаги мажбуриятимизни қоплайдиган даражада ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдик.

Бироқ, маккажўхори парваришни севадиган экин эканини унутмаслигимиз керак. Ҳозир ҳарорат кўтарилялти. Маккажўхорининг сувга бўлган талаби ошяпти. Бундан ташқари сўталар қийгос дон боғлаяпти. Бундай кезда ҳам ўсимлик кўп сув талаб қилади. Лекин сув кам. Биз мутахассислар ва тажрибакорлар билан маслаҳатлашиб, ерда намни узоқ сақлаб қолиш мақсадида қатор оралариға чиритилган органик ўғитлар солишни лозим топдик. Маккажўхорикорлик бригадасининг аъзолари бу ишни муваффақиятли уддаламоқдалар.

Маккажўхорикорлар орасида социалистик мусобақа кенг йўлга қўйилди. Қўзибек Эрматов бошлиқ бригада, Абдулла Каримов бошлиқ звено аъзолари мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар. Ҳолбек Раимқулов, Элбек Абобакиров каби сувчилар маккажўхорини қондириб суғориб, мўл ҳосил тўплашига ва донни тезроқ етилтиришига қулай шароит яратмоқдалар. Шу кунгача маккажўхорини уч марта суғориб, уч марта культивациядан чиқардик. Энди парваришни сира сусайтирмаган ҳолда ўрим-йиғимга тайёргарлик ишларини кучайтирмоқдамиз.

Чорвадорларимиз белгиловчи йилда ҳар бош қорамолнинг тирик вазнини 420 килограммга етказиб, давлатга топшириш мажбуриятини олганлар. Бу вазифани муваффақиятли ҳал этишда бедачиликни ривожлантириш катта роль ўйнайди. Пахта-беда алмашлаб экиш схемасига мувофиқ беда майдонларини 153 гектар кенгайтириб, 311 гектарга етказдик. Сув қийинчилиги юз беришига қарамай, бедадан юқори ҳосил олмоқдамиз. Шу кунга қадар салкам 2 минг тонна юқори сифатли сенаж бостирдик. Бедаси ўриб олинган майдонлар органик ўғитлар билан ўғитланиб, суғорилмоқда. Натижада кўк майсалар барқ уриб ўсмоқда. Бу йил эски бедапояларнинг ҳар гектаридан ўртача 200 центнердан, янги бедапояларнинг ҳар гектаридан 55 центнердан беда ҳосили олишни кўзда тутмоқдамиз.

Йил анча оғир келди, пахтачилик, чорвачилик, хусусан маккажўхорикорлик соҳасидаги ишларимизни бажаришда анча қийинчиликлар туғдирди. Лекин бундан қатъий назар халқимиз меҳнатсевар, партия ташкилоти атрофига ҳар қачонгидан ҳам маҳкамроқ жипслашиб, белгиловчи йил топшириқларини ҳамма кўрсаткичлари бўйича шараф билан бажарадилар, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик олтин тўйини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб оладилар.

Шербек ЭШОНҚУЛОВ,
Гулистон районидаги Фрунзе номли колхоз раиси.

Суратда: (чапдан) колхоз маккажўхоричилик бригадасининг бошлиғи Қ. Эрматов ва звено бошлиғи А. Каримов ўртоқлар маккажўхори ҳосилини кўздан кечирмоқдалар.

А. Самадов фотоси.

ДАРЁ ДАШТГА ОҚА БОШЛАДИ

ОЛОТ. (Бухоро области). 17 июль. Аму — Бухоро машина каналининг иккинчи навбати бўлган «Ҳамза-2» насос станциясининг қурилиш майдончасида бугун ана шу улкан ирригация иншооти ишга туширилганлигига бағишланган митинг бўлиб ўтди. Олот, Қоракўл, Ромитан районларининг пахтакорлари, механизаторлари, чорвадорлари, Бухоро, Коғон ва Навоий меҳнаткашлари вакиллари бу ерга келишди.

Сўзга чиққан нотиқлар қурувчиларнинг фидокорона меҳнати тўғрисида фахрланиб гапирдилар. Қурувчилар даштда кучли насос станциясини барпо этдилар, 233 километр узунликда канал очдилар. Бу улкан қурилишда бутун мамлакат иштирок этди. Новосибирск, Краматорск, Москва, Ленинград, Кемерово, Боку, Куйбишев ва кўпгина бошқа шаҳарлардаги корхоналар бу ерга машина-ускуналар юборишди.

Асрлар давомида бўш ётган неча ўн минглаб гектар ерни сув билан қондириш учун 28 миллат вакиллари даштга сув бошладилар. Сув белгиланган муддатдан бир ярим йил илгари оқизилди. 30 минг гектардан кўпроқ экинзорнинг сув билан таъминланиши яхшиланди.

Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Муртазоев, «Амубухараканалстрой» бошқармасининг бошлиғи А. Хўжаев, «Югпроммонтаж» тресги монтажчиларининг бригадири Н. Жўраев ва бошқалар сўзга чиқиб, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, совет кишиларининг фаровонлигини ошириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганликлари учун жонажон Коммунистик партияга ва шахсан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга миннатдорчилик изҳор этдилар.

Митингда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев нутқ сўзлади.

Қурувчилар ва монтажчилар станциянинг иккинчи навбатини муддатидан ярим йил аввал — 1975 йилнинг июлида фойдаланишга топшириш мажбуриятини олдилар.

А. ФОЗИЛОВ,
(ЎзТАГ мухбири).

ЯМАН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ПАРТИЯ ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАДА

Яман Халқ Демократик Республикаси Миллий фронти марказий комитетининг Бош секретари, президентлик кенгашининг аъзоси, Олий халқ кенгаши доимий комитетининг раиси Абдул Фаттоҳ Исмоил бошчилигидаги Яман Халқ Демократик Республикасининг партия-ҳукумат делегацияси КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан 18 июлда Москвага келди.

ЯХДР ва СССР давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Д. Ф. Устинов, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Совет пойтахти меҳнаткашларининг вакиллари, Совет Иттифоқида таълим олаётган араб студентлари меҳмонларни самимий табрикладилар.

Кутиб олувчилар орасида ЯХДРнинг СССРдаги элчиси Мустафо Абдул Ҳолиқ, чет мамлакатларнинг СССРдаги дипломатия ваколатхоналари бошлиқлари ҳам бор эди.

Учиш майдонида қўшинларнинг уч тури фахрий қоровули саф тортди ва иккала мамлакатнинг давлат гимнлари ижро этилди.

Н. В. Подгорний билан Абдул Фаттоҳ Исмоил совет жангчилари сафи олдидан ўтдилар.

Абдул Фаттоҳ Исмоил аэродромдан Н. В. Подгорний билан биргаликда, мотоциклчилар эскорти ҳамроҳлигида ўзи учун ажратилган резиденцияга йўл олди.

Автомашиналар кортежи ўтган кўчалар ва майдонлар иккала мамлакатнинг давлат байроқлари билан ҳамда «Совет Иттифоқи ва Яман Халқ Демократик Республикаси халқлари ўртасидаги дўстлик мустаҳкамланиб, ривожланаверсин!» деган табрик транспарантлари билан безатилган эди.

(ТАСС).

А. Н. КОСИГИН ҲУЗУРИДА СУҲБАТ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 18 июлда Кремлда СССРда меҳмон бўлиб турган Американинг таниқли саноатчиси, Американинг «Кайзер Индастриз» корпорацияси директорлар кенгашининг раиси Эдгар Кайзерни қабул қилиб суҳбатлашди. Суҳбат дўстона вазиятда ўтди.

Суҳбатда СССР Министрлар Советининг Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети фан ва техника Давлат комитетининг раиси В. А. Кириллин қатнашди.

ПХР ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси П. Ярошевич бошчилигидаги ПХР партия-ҳукумат делегацияси 17 июль куни Москвадан Ватанига жўнаб кетди.

Польша Халқ Республикаси ва СССРнинг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида делегацияни А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Ф. Катушев ўртоқлар, СССР Министрлар Советининг Раисининг ўринбосарлари В. А. Кириллин, М. А. Лесечко ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

ЎРТОҚ Г. ГУСАК СОВЕТ ИТТИФОҚИГА КЕЛДИ

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Г. Гусак КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан дам олиш учун 17 июлда Совет Иттифоқига келди.

(ТАСС).

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

Кипр Республикасининг президент Макариос бошчилигидаги қонуний ҳукуматига қарши Греция ҳарбийлари ташкил этган исён давом этмоқда. Шундай қилиб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг аъзоси бўлган суверен давлатнинг ички ишларига ташқаридан қўпол ҳарбий аралашув давом этмоқда. БМТ Уставининг принциплари андишасизларча поймол этилмоқда.

Греция ҳукуматининг бу жиноий ҳаракатга ўзининг бош қўшганлигини яшириб, Кипрда содир бўлаётган воқеаларни ички курашнинг натижаси деб кўрсатиш йўлидаги уринишлари, гарчи ғарбдаги айрим кимсалар бу сохта уйдирмани бажонидил қабул қилганлигига қарамай, ҳеч кимни чалғита олмайди. Кипрдаги исён, у ерга Греция ҳукумати юборган, Афинадан берилган буйруқларга бўйсунувчи грек офицерларининг иши эканлиги бутун дунёга маълум. Бинобарин Греция ҳукумати ўз хатти-ҳаракатлари учун масъулиятдан қутулиб қола олмайди.

Мустақил ташқи сиёсат — қўшилмаслик сиёсатини ўтказаётган Кипр республикасининг мустақил яшашини ёқтирмайдиган НАТОдаги муайян доиралар ҳақиқатда Кипрдаги давлат тўнтаришини планлаштирганлар, деб ҳозирги вақтда бутун дунёда вужудга келаётган фикрни тўғри фикр деб ҳисоблаш учун ҳамма асослар бор.

Ташқи интервенция натижасида Кипрда вужудга келган аҳвол тўғрисидаги масала БМТ Хавфсизлик Кенгашида кўриб чиқилаётган пайтда НАТОнинг тегишли мамлакатлари тутган позициядан айни шу хулоса келиб чиқади. Бу мамлакатлар ташқаридан қилинган интервенциянинг пайини қирқиш БМТнинг Кипр ички ишларига аралашганлигини билдирган бўлур эди, деган сохта баҳона билан интервенциянинг пайини қирқадиган, шу давлатнинг қонуний ҳукуматини қўллаб-қувватлайдиган самарали чораларнинг Хавфсизлик Кенгашида қабул қилинишига имкон бермадилар.

Агар Хавфсизлик Кенгаши ва унинг составига кирувчи давлатлар БМТ Уставининг мўътабар принциплари ва мақсадларини сўзда эмас, балки амалда ҳурмат қилсалар, улар Кипрни қатъият билан ҳимоя қилиб чиқишлари лозим.

Кипр халқи ҳали ўзининг ҳал қилувчи сўзини айтишига шак-шубҳа бўлиши мумкин эмас. Ўз сони жиҳатидан гарчи оз бўлган — халқнинг ҳам озодлик ва мустақиллик йўлидаги интилишини сўндириб бўлмайди. Буни Кипр халқи ўз хоҳиш-иродасини бостириш йўлидаги уринишларга қарши, мустақиллик учун кўп йиллар мобайнида олиб борган кураши билан исботлаган.

Ленинча ташқи сиёсат принципларига содиқ бўлган Совет Иттифоқи ўз тақдирини ўзи ҳал қилиш ҳуқуқи учун курашаётган Кипр халқининг тарафида ҳар доим бўлиб келди ва ҳозир ҳам унинг томонидадир. У Кипрнинг суверен давлат сифатида мустақил яшашини қўллаб-қувватлаб келди ва қўллаб-қувватлайверади. Совет Иттифоқининг бу изчил сиёсатини дунё халқлари қўллаб-қувватлаб, маъқуллаётганликлари мутлақо тушунарлидир.

СССР ҳукумати халқларнинг тинчлиги ва озодлигини қадрловчи ҳамма давлатлар президент Макариос бошчилигидаги Кипр республикасининг қонуний ҳукуматини ҳимоя қилиб, Кипрнинг ички ишларига ажнабий ҳарбий аралашувни дарҳол тўхтатишни талаб этиб, ўзларининг баралла сўзларини айтишлари лозим, деб ҳисоблайди. Биринчи чора сифатида барча грек ҳарбий хизматчиларини Кипрдан дарҳол чиқариб юбориш керак.

Кипр республикасининг суверенитети ва мустақиллигига тажовуз қилганлар ҳам, шунингдек исёнчиларга ҳомийлик қилаётганлар ҳам, исёнчиларнинг жиноий ҳаракатларига бепарво қараётганлар ҳам жавобгарликдан четда қолишлари мумкин эмас.

МЕҲНАТ ҒАЙРАТИНИ ОШИРАЙЛИК

УРГАНЧ, 18 июль. (ЎзТАГ). Хоразм областининг деҳқонлари пахта майдонларининг учдан икки қисмидаги ғўзаларга ўтган йилдагига нисбатан тез комплекс ишлов бермоқдалар. Ҳар гектар ерга ўғитдан ташқари ўн тоннадан чиринди солинган. Ғўзалар меҳр билан парвариш қилинаётганлиги туфайли Боғот районидаги Нариманов номли, Хонқа районидаги Охунбобоев номли, Урганч районидаги Ленин номли, Гурлан районидаги «Коммунизм» колхозларида ғўзаларда жадал ҳосил тўпланмоқда.

Бироқ область пахтазорларининг талайгина қисмида ғўзанинг авжи паст.

Қорақалпоғистон пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси ана шуларнинг ҳаммасини қайд қилди. Ўзаро текшириш бригадаси Хоразм область қишлоқ хўжалик ходимларининг бугун бўлиб ўтган кенгашида текшириш якунлари тўғрисида ахборот берди. Кенгашни Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. Худойберганов очди.

Кенгаш қатнашчилари ғўза парваришини кучайтириш зарурлигини таъкидлаб ўтдилар.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

ДЎСТОНА АМАЛИЙ МАСЛАҲАТЛАР

БУХОРО, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Зарафшон воҳасининг забардаст икки области — Самарқанд ва Бухоро деҳқонлари юбилей шарафига мамлакатга бир миллион тонна «оқ олтин» етказиб бериш учун астойдил курашмоқдалар. Меҳнаткашлар депутатлари Самарқанд область Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Н. М. Истомин бошчилигидаги ўзаро текшириш бригадаси Бухоро далаларида бўлиб, социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши билан танишдилар.

Мусобақадошлар 500 минг тонна Бухоро пахтаси учун қизғин кураш олиб борилаётгани; ғўзани озиқлантириш, суғориш ва культивация қилишда сифатга эътибор берилаётганидан мамнун бўлдилар. Ромитан, Шофиркон, Вобкент, Свердлов райони хўжаликларида мўл ҳосил тўпланяпти.

Мусобақадош самарқандликларнинг текшириш якуни область партия комитетининг кенгайтирилган бюро йиғилишида муҳокама этилди. Қоракўл, Олот райони хўжаликларида сувдан фойдаланишда ўзибўларчиликка йўл қўйилаётгани, сув етарли бўла туриб, ғўзани чанқатиб қўйилаётгани кўрсатиб ўтилди.

Область партия комитетининг бюро йиғилишида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. Ж. Худойбердиев қатнашди ва нутқ сўзлади.

Т. НАЗИРОВ.

●

Мусобақадош фарғоналиклар Сирдарёга ташриф буюришди. Ўзаро текшириш бригадасининг аъзолари бу ерга келган куниёқ мусобақа шартларини текширишни бошлаб юбордилар.

Фарғоналик мусобақадошлар текшириш давомида учраган камчиликларни ҳам рўй-рост айтиб ўтишди. Баҳордаги мураккаб шароит туфайли баъзи жойлар бузиб қайта чигит экилган. Ҳозирги кунларда ана шу жойлардаги ғўзалар ривожланишдан орқада қолаётир.

Фарғоналик мусобақадошлар областнинг деярли барча хўжаликларида бўлдилар. Текшириш якунлари Сирдарё область партия комитетининг кенгайтирилган бюросида муҳокама қилинди. Ўзаро текшириш бригадасининг бошлиғи, Фарғона область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ҳ. Умаров бюро мажлисида текшириш якунлари тўғрисида батафсил гапириб берди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров иштирок этди ва нутқ сўзлади.

А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ФАРҒОНА. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Сирдарё область пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси аъзолари Фарғона область пахта далаларида социалистик мусобақа шартларининг бажарилишини текширмоқдалар. Сирдарё область ижроия комитетининг раиси ўртоқ И. Ў. Қўчқоров раҳбарлик қилаётган ўзаро текшириш бригадаси группаларга бўлиниб областнинг жуда кўп хўжаликларида бўлдилар. Улар колхоз ва совхозларда ўғитдан, сувдан, техникадан қандай фойдаланилаётганлигини атрофлича таҳлил қилмоқдалар, ҳосил тўплашда энг муҳим босқич бўлган шу кеча-кундузда амалга оширилиши шарт бўлган агротехника тадбирларининг бажарилиши юзасидан фойдали маслаҳатлар бердилар.

О. ХАКИМОВ.

●

Социалистик мусобақанинг анъанага айланиб бораётган тури — ўзаро тажриба алмашиш учун яқинда жиззахликлар пойтахт области далаларида бўлиб қайтишган эди. Тошкентликлар ана шу анъанани давом эттириб Жиззах пахтакорлари ҳузурига келишди. Тошкент области пахтакорлари вакилларидан иборат ўзаро текшириш бригадасига область ижроия комитетининг раиси П. Ю. Юсупов бошчилик қилмоқда. Комиссия составида партия-совет органларининг раҳбарлари, мутахассислар бор. Улар тўққиз группага бўлиниб область далаларига чиқиб кетишди.

ЧЕКАНКА БОШЛАНДИ

ЖИЗЗАХ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Энгельс номли колхознинг республикада хизмат кўрсатган пахтакор Қурбонбой Боймирзаев бошлиқ бригадаси азаматлари 160 гектар ернинг ҳар гектаридан 28 ўрнига 50 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун курашиб, ғўзани серҳосил қилиб етиштирмоқдалар. Бригада механизатори Тоштемир Муҳаммадқулов чеканка агрегатида далага чиқди. Механизатор дастлабки куни 10 гектар ғўзани чеканка қилди.

Областдаги Дўстлик, Мирзачўл ва Пахтакор райони далаларида ҳам ғўзаларни чеканка қилиш бошлаб юборилди.

ИДЕОЛОГИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

Тошкент областидаги шаҳар ва район партия ва комсомол комитетларининг, советлар ижроия комитетларининг, идеология муассасаларининг ходимлари Тошкентдаги сиёсий маориф уйида тўпландилар. Таниқли олимлар улар учун республика ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин юбилейи тўғрисида, ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси ҳақида лекция ва докладлар ўқидилар. Ғоявий-тарбиявий иш тажрибаси билан ўртоқлашилди.

ЁШ КОММУНИСТЛАР МАКТАБЛАРИ

«Ўзбекхиммаш» заводининг партия комитети ёш коммунистлар учун мактаб очди. Мактабнинг ўқув планида КПСС XXIV съезди қарорларини, партия программасини, ишлаб чиқаришда ва ижтимоий ҳаётда коммунистнинг авангардлик роли тўғрисида КПСС Устави талабларини ўрганиш кўзда тутилган. Бу ерда лекциялар ўқиш учун завод партия комитетининг секретарлари ва бошқа масъул ходимлари, завод партия ташкилотларининг, хўжалик раҳбарлари жалб қилинмоқдалар. (ЎзТАГ).

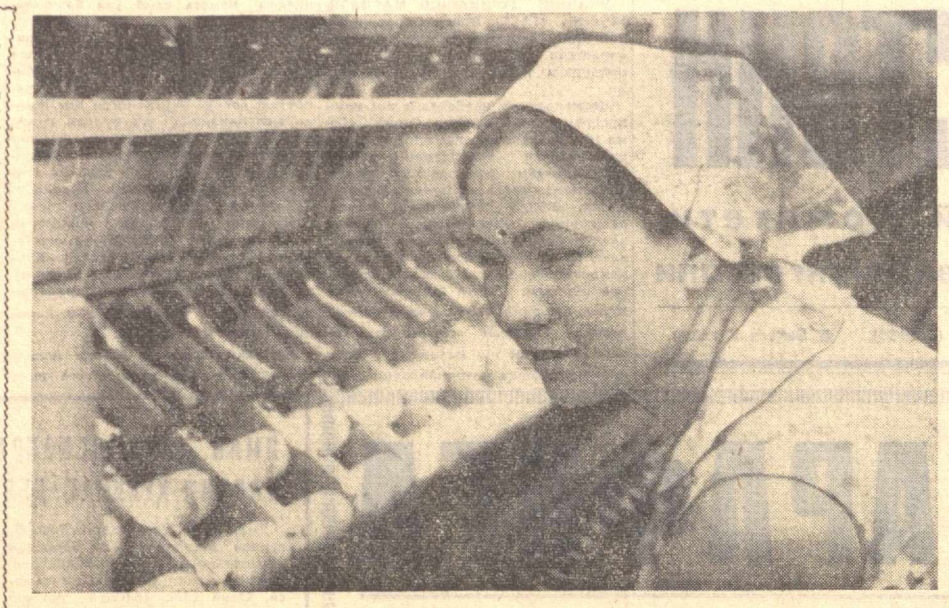

Суратда: Қўқон пайпоқ тўқув-ип йигирув комбинатининг пешқадам ишчиси Н. Фирунова. У ўз зиммасига олган социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажариш учун курашиб, шу кунларда 1975 йилнинг охирги квартали ҳисобига маҳсулот тайёрламоқда.

ТАШАББУСКОРЛАР ЙЎҚЛАМАСИ

МАЖБУРИЯТ ВА ИЖРО

БИР САВОЛГА ТЎҚҚИЗ ЖАВОБ

Республикамиз саноат корхоналарининг коллективлари тўққизинчи беш йиллик учун олган социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажариш учун ғайрат ва ташаббус кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг тўққиз вакили белгиловчи йилнинг бошида Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига: «Бир беш йилликда икки беш йиллик топшириқларини бажарамиз» деган ажойиб ташаббуснинг ташкилотчилари бўлиб майдонга чиқдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу ташаббусни маъқуллаган эди.

Ташаббус қанот қоққандан буён бир неча ой вақт ўтди. «Совет Ўзбекистони» «Ташаббускорлар йўқламаси»ни очиб, уларга: «Зиммага олинган социалистик мажбуриятлар қандай бажарилмоқда?» деган савол билан мурожаат қилди. Дастлабки сўз — Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикасининг фрезерчиси, тўққиз ташаббускорнинг бири Саид Раҳимовга.

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатидан руҳланган корхонамиз коллективи ишлаб чиқаришда янги муваффақиятларни қўлга киритмоқда. Кам маблағ сарфлаб, кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш мусобақаси айниқса яхши самаралар беряпти. Барчамиз Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик тўйини меҳнатда муносиб совғалар билан кутиб олиш тараддудидамиз. Ҳар биримиз оширилган мажбуриятларни орттириб бажаришга эришиш билан бирга, ўз малака ва маҳоратимизни бетиним оширишга алоҳида эътибор беряпмиз. Турдош касбларни ўзлаштириб, рационализаторлик таклифларини кўпайтиришга интилмоқдамиз. Корхонамизда бошланган «50 йилликка—эллик зарбдор ҳафталик» деб ном олган ҳаракат ишлаб чиқаришда катта ютуқларга эришишга ёрдам беряпти.

Икки оғиз сўз ўзим ҳақимда. Тўққиз ташаббускор қаторида эканим билан фахрланаман. Лекин бу катта масъулият ҳам юклайди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллаган мажбуриятимизнинг ижроси учун астойдил курашиш лозимлигини яхши англаймиз. Зиммамга олган муқобил планимнинг ошириб бажарилишига, албатта, эришаман. Бунга ҳозир эгаллаган марраларим ҳам далил бўла олади. Тўққизинчи беш йиллик топшириқларимни ўтган йилнинг сентябридаёқ бажариб қўйганим матбуотда эълон қилинганда ҳаяжонланганимни айтсангиз эди. Ўшанда 788 минг жуфт пойафзалга сифатли пардоз бергандим. Иш вақтининг ҳар бир қимматли дақиқасидан унумли фойдаланиш ишчига бахт келтиради, ҳар сменада планга қўшимча маҳсулот тайёрлаш имконини беради. Шундай қилганим учун ҳозир 1977 йилнинг май ойи ҳисобига маҳсулот тайёрламоқдаман. Пландан ташқари 347 минг жуфт пойафзал ишлаб чиқаришга муваффақ бўлдим.

Ўн йиллик топшириққа кўра 1 миллион 566 минг жуфт пойафзалга ишлов беришим керак. Мен бунга эришиш учун ҳар куни 617 жуфт ўрнига 1235-1240 жуфт пойафзални пардозлаяпман. Бу анчайин иш эмас. Ғайрат кўрсатиш керак.

Касбим фрезерчилик. Йигирма саккиз йилдирки, шу касбимни ардоқлаб келаман. Ишчилик— фахрли ном. Бу номни улуғлаб бахт топдим. Партия ва ҳукуматимизнинг орден ва медалларига, эътиборига сазовор бўлдим. Иззат-ҳурмат орттирдим. Цех партия ташкилотининг аъзосиман. Ўз тажрибаларимни, касбим сирларини ёшларга қунт билан ўргатишдан завқланаман. Беш йиллик охиригача фабрикамизга янги келган олти ёш ишчини фрезерчи қилиб етиштиришга сўз берганман. Комил Тожиев, Қутбиддин Шомирзаев, Алик Гришаев сингари шогирдларимдан хурсандман. Улар менинг ҳар бир ҳаракатимни синчковлик билан кузатиб, уста ишчи бўлиб етишишга интилишмоқда.

Корхонамизда Қобил Ғофуров, Нина Денисова, Антонина Мамонова, Лена Колесникова каби ўнлаб пешқадам ишчилар борки, улар ҳам бугунги кунда бир беш йилликда икки беш йиллик нормасини бажариш ҳаракатига қўшилишган. Уларнинг ҳар бири сменада 1,5-2 норма иш бажариб, касбдошлари даврасида ибрат бўлишяпти.

Биз, пойафзалчилар олинган социалистик мажбуриятларимизнинг ижросини таъминлаш учун бундан буён ҳам ғайрат кўрсатиб ишлайверамиз. Бунинг учун бутун кучимизни, тажрибамизни ишга соламиз. Шогирдларимни, издошларимни, касбдошларимни ҳам шунга даъват этаман. «Ваъда-вафоси билан афзал» деганлар.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҲУЖЖАТЛАР АЛМАШТИРИЛМОҚДА

ТАЛАБЧАНЛИК СУСАЙТИРИЛГАЧ...

Амударё район партия комитети партия ҳужжатларини алмаштириш учун ҳафтанинг икки кунини ажратган. Шу кунлар райкомнинг ташкилий-партиявий ҳамда пропаганда ва агитация бўлимлари ходимлари, секретарлар ва шу ишга тааллуқли кишилар учун энг қизғин кун ҳисобланади. Шу пайтгача райондаги 88 та бошланғич партия ташкилотидан 66 тасида партия ҳужжатларини алмаштириш тугалланди. 2138 коммунистдан 1714 кишига янги нусхадаги партия билети топширилди. Район бўйича партия ҳужжатларини алмаштиришни сентябрь ойида тугаллаш мўлжалланмоқда.

— Партия ҳужжатларини алмаштириш муносабати билан район партия ташкилотида қандай тадбирлар амалга ошириляпти? — деб сўрадик райкомнинг ташкилий-партиявий ишлар бўлими мудири Ҳайитбой Саъдуллаевдан. У шундай жавоб қилди:

— Биз аввало ҳар бир бошланғич партия ташкилотида ўзаро талабчанлик, принципиал танқид ва ўз-ўзини танқид вазиятини вужудга келтиришни асосий вазифа қилиб қўйганмиз. Партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик ва алмаштириш даврида коммунистларнинг активлиги ва фидокорлиги анча ошди. Партия топшириғи олган коммунистларнинг сони кўпайди. Масалан, партия ҳужжатларини алмаштириш бошлангунга қадар 2138 коммунистдан 1240 киши доимий партия топшириғига эга бўлган бўлса, эндиликда уларнинг сони 1601 кишига етди.

Тўғри, район партия комитети партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик ва алмаштириш даврида бошланғич партия ташкилотларнинг жанговарлигини ,коммунистларнинг ишлаб чиқаришда ва ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги авангардлик ролини, интизомлилиги ва ғоявийлигини таъминлашда бир қатор ибратли ишлар қилди. Аммо, райком ишида ютуқлар билан бирга камчиликлар ҳам бор. Ҳужжатларни алмаштириш ниҳоясига етаётган айни кунларда бўшашувчиликка йўл қўйилмоқда. Бу айниқса коммунистлар билан якка тартибда суҳбатлар ўтказиш, партия топшириқларининг бажарилишини назорат қилиб бориш ва шу соҳада бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятини кучайтириш жараёнида яққол сезилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1972 йил май Пленуми қарорида коммунистлар билан холисона ва сидқидилдан ўтказиладиган якка тартибдаги суҳбатлар самарали тарбия воситаси эканлиги алоҳида таъкидланган эди. Тўғри, Амударё район партия комитети партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик ва алмаштиришнинг дастлабки даврларида бу муҳим ишга зўр эътибор билан қаради. Бироқ, вақт ўтгани сари район партия ташкилотига таклиф қилинган коммунистлар билан жуда юзаки суҳбатлашиладиган бўлиб қолди. Ҳатто суҳбат пайтида уларнинг ўзлари аъзо бўлган бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини янада кучайтириш тўғрисида айтадиган таклиф ва мулоҳазалар билан кам қизиқиладиган бўлди. Агар ана шу суҳбатлар учун очилган махсус журналда қайд этилган вақтни назарда тутсак, район партия ташкилотида коммунистлар билан якка тартибдаги суҳбатлар шу йилнинг 4 февралидан кейин бирон марта ҳам ўтказилмаган.

Ишдаги бундай бушашувчилик ўз навбатида бир қатор бошланғич партия ташкилотлари фаолиятига ҳам салбий таъсир кўрсатмоқда. Бошланғич ташкилотларда коммунистларга берилган партия топшириқларининг бажарилишини ҳамда КПСС Устави талабларига риоя қилинишини партия аъзоларидан етарли даражада талаб қилинаётгани йўқ. Талабчанлик ва назорат бўшаштириб юборилгани сабабли биргина «Узсельхозтехника» район бирлашмаси бошланғич партия ташкилотида кейинги ойларда уч коммунистнинг партия аъзосига хос бўлмаган хатти-ҳаракатлар қилгани маълум бўлди. Шу ташкилотнинг секретари Болтабой Ўтамуродов коммунистларнинг ишлаб чиқаришдаги вазифаларига, партия топшириқларига қандай муносабатда бўлаётганлигига, ўзининг ғоявий-сиёсий ва профессионал билим даражасини қандай ошираётганлигига, уларнинг жамоат ўртасида ва оиласида ўзларини қандай тутаётганлигига эътиборсизлик билан қарамоқда. Натижада бирлашманинг савдо базасидаги омбор мудири Турсунбой Камолов давлат мулкини ўғирлашгача бориб етди. База директори Ражаб Матёқубов колхозлар учун келтирилган машина ва ускуналарни, ўғитларни хўжаликлар ўртасида тақсимлашда ошна-оғайнигарчиликка йўл қўябошлади. Коммунист Мейлис Оймуғамбетов умр йўлдошини ҳақорат қилди. Фарзандларини ташлаб кетди. У бошланғич партия ташкилоти ҳисобидан чиқмай ишдан бўшади. Партия ташкилотининг секретари Б. Ўтамуродов шу пайтгача М. Оймуғамбетовнинг қаерда эканлиги билан қизиқиб кўрганича йўқ.

Райондаги Стрелков номли мактаб бошланғич партия ташкилоти эса партия аъзосига хос бўлмаган хатти-ҳаракатлар қилган коммунистларга нисбатан принципиаллик билан иш тутиб, тўғри қилган эди. Мактаб коммунистлари ичкиликбозлик қилгани ҳамда бошланғич партия ташкилоти фаолиятида қатнашмай қўйгани учун коммунист Мурод Матризаевни партия сафидан чиқаришга қарор қилдилар. Аммо. Амударё район партия комитети бюроси М. Матризаевга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор бериш билан чекланиб қўяқолди. Мурод Матризаев ҳозир Ломоносов номли мактабда ишлаяпти. Яқинда ана шу мактаб бошланғич партия ташкилотидан райкомга М. Матризаевнинг яна ичкиликбозлик қилаётгани тўғрисида сигнал тушди. «Бу коммунистнинг шахсий ишини райком бюроси мажлисида яна муҳокама қилмоқчимиз. Унга бу гал қаттиқ жазо берилса керак», деди райкомнинг ташкилий-партиявий ишлар бўлими мудири Х. Саъдуллаев. Агар райком бюроси принципиаллик билан иш тутиб Стрелков номли мактаб коммунистлари қарорини қувватлаганда бундай ҳунук воқеа қайта содир бўлмас эди.

Бошланғич партия ташкилотлари, шунингдек район партия ташкилотида коммунистларнинг турмуш-турмуши, ишлаб чиқариш ва ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги ролига объектив баҳо берилмаётгани сабабли партия ҳужжатлари алмаштирилган айрим коммунистларнинг шахсий ишлари партия йиғилиши ва райком бюроси мажлисида қайта кўриб чиқилмоқда. Улар орасида қаттиқ партиявий жазо олаётган ва ҳатто партия сафидан ўчирилаётган кишилар ҳам учраб турибди. Масалан, район «Союз печать» бўлимининг бошлиғи Қодир Олломуродовнинг хизмат вазифасини суиистеъмол қилиб халқ мулкини талон-торож қилгани яқинда маълум бўлиб қолди. Ҳолбуки, район партия комитетида ўтган йили яхши ишлаётгани алоҳида қайд этилиб, унга янги нусхадаги партия билети топширилган эди. Қ. Олломуродовнинг қилмишлари фош бўлгач, у партия сафидан чиқарилди.

Партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик ва алмаштириш даврида бошланган ишни давом эттириб ва ривожлантириб коммунистларнинг активлиги ва авангардлигини оширишнинг энг яхши ва таъсирчан формаларидан бундан кейин ҳам кенг фойдаланмоқ лозим. Айниқса, район партия ташкилоти яхши самара берган якка тартибдаги суҳбатлар ўтказишни давом эттириши, бу ишни ҳужжат алмаштириш тугалланган партия ташкилотларида ҳам тез-тез ўтказиб туриши зарур.

КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорида партия ҳужжатларини алмаштиришнинг муҳим ташкилий-сиёсий тадбир сифатида ўтказилиши, бу иш партия сафини янада мустаҳкамлаш, коммунистларнинг активлиги ва интизомини ошириш вазифаларига бўйсундирилмоғи зарур, деб кўрсатилган. Амударё район партия ташкилоти ўз фаолиятидаги камчиликларни тугатиб ҳамма ишни Пленум қарори даражасида ташкил этмоғи лозим.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
Р. ТУРСУНОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

ГАЗЕТАНИНГ ЮБИЛЕЙ СОНИ

Ўтган йили Жиззах районида чиқадиган «Коммунизм сари» газетасининг 40 йиллиги нишонланган эди. Яқинда газетанинг 5 мингинчи сони босилиб чиқди. Унда газетанинг 1932 йил 24 июнда чиққан иккинчи сони фотосурати ҳамда кекса матбаачилар, партия, совет ва хўжалик ташкилотлари ходимларининг эсдаликлари ва истакларига кенг ўрин берилган. Шунингдек, газетада район партия комитети, район ижроия комитети ва область матбуот бошқармасининг газета коллективига йўллаган қутловлари ҳам босилган. Область партия комитети ва область ижроия комитети район газетасининг бир группа ходимлари ҳамда ишчи ва қишлоқ мухбирларини Фахрий ёрлиқ билан тақдирлади.

Н. МИРЗАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

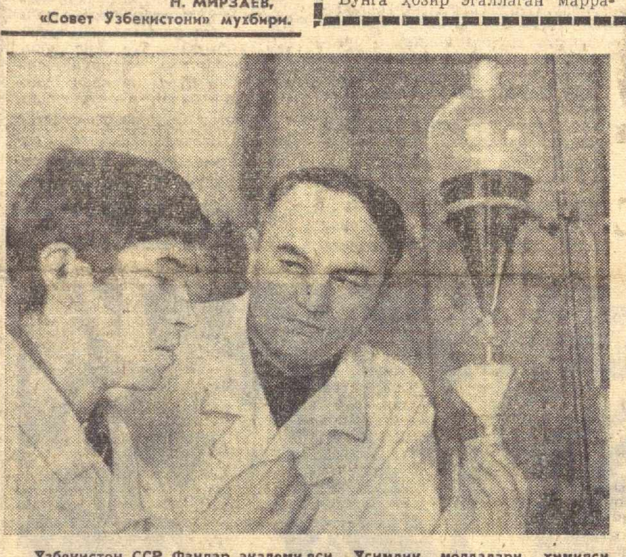

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимлик моддалари химияси институти алколоидлар лабораториясининг илмий ходимлари яшил бойлик — ўсимликларни ўрганиб, улардаги шифобахш хусусиятларни аниқламоқдалар. Шу кунларда лаборатория ходимлари беш йилликнинг белгиловчи йили учун олинган юксак социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Суратда: лабораториянинг катта илмий ходими А. Абдусаматов ва кичик илмий ходим Р. Зияев иш устида.

А. Тўраев фотолари.

Ўзбекистон бўйлаб...

ХУШХАБАРЛАР

◆ **ҚЎҚОН**

Йигириш-тўқиш фабрикасида тўқилмаган материаллар ишлаб чиқарадиган янги цех ишга туширилди.

Бу цех жун аралаштириб тўқилган поёндоз тайёрлаб беришга ихтисослаштирилди. Унинг технологиясини эстониялик мутахассислар таклиф қилган. Тўқимачилар йил охирига қадар юз минг метр поёндоз тайёрлаб беради.

Охунбобоев номли тикувчилик фабрикасининг коллективи мактаб формаси учун кўйлакчалар тикиб чиқара бошлади. Бу янги кўйлакчалар нусхасини Тошкент модалар уйининг рассомлари тайёрлаб беришган. Ўқув йили бошлангунга қадар ана шундай маҳсулотлардан олтмиш мингтаси савдо тармоқларига етказиб берилади.

Айни вақтда фабрикада яна бир янгилик «Зарница» пионер ўйини қатнашчилари учун форма кўйлакчалари тайёрлана бошланди. Шундай кўйлакчадан 15 минг дона ишлаб чиқарилади.

◆ **МЎЙНОҚ**

«Қозоқдарё» чорвачилик совхозининг марказий қўрғонида 200 номерга мўлжалланган янги автомат телефон станцияси ўрнатилди. Бу — йил бошидан бери Қорақалпоғистон қишлоқ районларида ишга туширилган бешинчи автомат телефон станциясидир. Декабрга қадар яна еттита колхоз ва совхоз ўз автомат телефон станциясига эга бўлади.

◆ **ҚАРШИ**

Шаҳрисабздаги «Ҳужум» бадиий буюмлар фабрикасида миллий палослар тайёрлаб берадиган янги ярим автомат станоклар ишга туширилди. Бу техника корхонадаги энг яхши тўқувчилар М. Ғаниева билан Ш. Субхоновага ишониб топширилган. Фабрикада йил охирига қадар шундай станоклардан йигирматаси ўрнатилади. Улар гилам буюмларини ишлаб чиқаришни бир ярим баравар ошириш имконини беради.

КИЧКИНТОЙЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК — БУТУН ЖАМОАТЧИЛИК ИШИ

ЮТУҚЛАР СОЯСИДАГИ НУҚСОНЛАР

«КПСС XXII съезди» колхозида болалар боғчаси очилиб, унга дастлаб хўжаликнинг учта бригадаси аъзоларининг 57 фарзанди жалб этилди. Биринчи кунларданоқ «Ҳамма энг яхши нарсалар болалар учун» деган шиорга амал қилина бошланди. Методик ёрдам ва медицина хизмати намунали йўлга қўйилди. Сердарахт ва соя-салқин ерга жойлашган боғча малакали тарбиячилар билан таъминланди.

Шундан кейин ота-оналарда ўз болаларини боғчага жойлаштиришга бўлган қизиқиш янада ортиб кетди. Буни ҳисобга олган колхоз правлениеси яна юз ўринли янги боғча очди. Бултур бу ерда икки группада 65 бола тарбияланди. Бу йил қўшимча яна бир группа ташкил қилиниб, унга ўттиз беш бола жалб этилди. Колхоздаги ҳар иккала болалар боғчасида йил-ўн икки ой кичкинтойларнинг қувноқ овози янграмоқда.

«Москва», Калинин номли, Навоий номли, Куйбишев номли ва бошқа колхозларда ҳам худди шундай доимий болалар боғча ва яслилари ишлаб турибди. Калинин номли колхоздаги икки боғча ва ясли энг яхши биноларга жойлаштирилган.

Умуман кейинги йилларда Пайариқ районидаги колхозларда болалар боғчалари ва яслилари бирмунча кўпайди. Уларнинг аксарияти давлат ва колхозлар маблағи ҳисобига қурилган типовой биноларга кўчирилди. Билим юртини битирган ва махсус курсларда таҳсил кўрган малакали тарбиячилар билан таъминланди. Ҳозирги вақтда районда ўттизта доимий болалар боғча ва яслилари бор.

Аммо, районда бу соҳада баъзи камчиликлар мавжуд эканлигидан кўз юмиб ўтиш мумкин эмас. Районда колхозлараро марказлашган мактабгача тарбия болалар муассасаси ташкил топганига икки йил бўляпти. Шунга қарамай, «Ленинизм», Ленин номли, Димитров номли колхозлар ҳалигача бу ташкилотга тортилмаган. Сабабини шу муассаса раҳбари Р. Мўминовдан суриштирганимизда у колхозларнинг «камқувватлилиги»ни рўкач қилди. Аслида Ленин номли, Куйбишев номли колхозлар районда юқори ҳосилли, илғор хўжаликлардан ҳисобланади.

Модомики, шундай экан, мавсумий боғча ва яслилар ҳар бир бригадада ташкил этилиши, ёш болали аёлларнинг унумли ишлашлари учун зарур шарт-шароитлар яратиб берилиши керак. Афсуски, баъзи колхоз ва совхозларда бу масалага етарли эътибор берилмаётир. Колхозлараро марказлашган мактабгача тарбия болалар муассасасида ҳам, район халқ маорифи бўлимида ҳам бу тўғрида қуруқ гапдан нарига ўтилмаяпти.

Боғча ва яслилар ҳаёти билан танишар эканмиз, ачинарли аҳволга дуч келамиз. Охунбобоев номли колхозда 15 та пахтачилик бригадаси бор. Бу ерларда биттадан мавсумий боғча-ясли очилиши, уларга жами 380 бола тортилиши кўзда тутилган. Текшириб кўрилганда, шу бригадаларнинг кўпида боғча ва ясли очилмагани аниқланди.

«Пайариқ» совхози марказидаги болалар боғчасида ҳам бўлдик. Боғча биноси жуда тор. Катта ёшдаги группа хонасида икки каравотчага учтадан бола тўғри келади. Боғчада қирқ беш ўрин бўлгани ҳолда меҳнаткашларнинг олтмиш беш фарзанди жалб этилган. Совхознинг Оққўрғон бўлимидаги болалар боғчасида аҳвол аксинча. Бу ерда тўқсон ўрин бўлишига қарамай атиги йигирма етти бола қатнамоқда.

Карл Маркс номли колхозда «бино етишмайди» деган баҳона билан планлаштирилган боғча ва яслилар очилмай келинмоқда. Йирик пахтакор колхозда икки йилдан бери 140 ўринли болалар боғчаси биноси қурилиши давом этади. Унда эндигина 25 процент қурилиш-монтаж ишлари бажарилган. Ҳозир ҳам қурилиш ишлари суст боряпти. Кунига 25 киши ўрнига бор-йўғи етти-саккиз киши ишлайди. Колхоз правлениеси қурилишда ишлаётганларни бошқа ишларга олиб қўйган.

Қурилиш объектининг бу қадар чўзилиб кетишига колхозлараро район қурилиш бошқармаси раҳбарлари ҳам айбдор. Бошқарма бошлиғи И. Шерғозиев ва бош инженер Я. Мухторовлар бу объектда аҳён-аҳёнда бўладилар. Қурилиш ишлари судралаётган бу объектда қирқ минг дона пишиқ ғишт, кўп миқдорда ёғоч-тахта етишмайди. Шунга қарамасдан собиқ прораб Равшан Ёдгоров томонидан ўн минг дона сифатсиз ғишт деворга териб юборилган эди. Янги прораб Абди Мардиев уни буздирган. Талай ғишт бракка чиққан. Қанчадан-қанча иш кунини айтмайсизми? Қурилишда қоришма тайёрлайдиган машина бир неча ойдан бери бекор ётибди. Прораб А. Мардиев «электр энергияси йўқ» деган баҳона билан шундай соз ва меҳнат унумини оширадиган машинадан фойдаланмай келяпти. Оқибатда 1974 йилнинг тўрт ойи мобайнида графикдаги 203 минг сўм ўрнига атиги 30 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилган.

Райондаги Ленин номли, Навоий номли, Куйбишев номли колхозлардаги ҳар бири 95 ўринли болалар боғчаси қурилишида ҳам аҳвол кўнгилдагидек эмас. Район партия комитети ва район ижроия комитети шу масалани икки-уч бор муҳокама қилиб, қарорлар ҳам қабул қилди. Аммо, қарорларнинг ижроси унутилди. Оқибатда район колхозларида боғча ва яслилар қурилиши чўзиб юборилмоқда.

Кичкинтойлар ҳақида ғамхўрлик — бутун жамоатчилик ишидир. Шундай экан, Пайариқ район партия, совет, хўжалик ташкилотлари боғча ва яслилар қурилиши масаласига жиддий эътибор беришлари, бу ишни энг зарур вазифалардан бири деб билмоқлари ва унга партиявий принципиаллик билан ёндашишлари лозим.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МАТБУОТ ВА СУҒОРИШ МАСАЛАСИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИНИНГ КЎЧМА ЛЕТУЧКАСИ

Жарқўрғонда «Совет Ўзбекистони» газетасининг кўчма летучкаси бўлиб ўтди. Унда ишчи ва қишлоқ мухбирлари, район партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг ходимлари иштирок этдилар. Оз сув билан мўл ҳосил етиштириш, мавжуд резервлардан тўла-тўкис фойдаланиш, хўжаликларда суғоришни ташкил этиш соҳасидаги илғор тажрибаларни ёйиш масалалари летучка қатнашчиларининг диққат марказида бўлди.

Жарқўрғон район партия комитетининг биринчи секретари Э. Рустамов беш йилликнинг белгиловчи йилида пахтакорлар олдида турган вазифаларни бажариш, сув танқислигини бартараф қилиш масалалари тўғрисида гапириб берди. Бу йилги мураккаб шароитда суғориш тартибига жиддий ўзгартиришлар киритилди. Илгариги 300-400 метрли ўқариқлар ўрнига 80-100 метрли қисқа ариқлар очилди. Натижада суғориш муддати қисқариб, ғўзалар сувга текис қондирилмоқда. Нотиқ ҳозирги шароитда ишчи ва қишлоқ мухбирлари олдида турган вазифаларга алоҳида тўхталди.

Сувчилар ўртасида мусобақани йўлга қўйиш яхши самара бераётир. Нурали Боймуродов номли колхознинг раиси Ҳ. Раҳматуллаев, «Коммунизм» колхозининг раиси Ш. Чориев ўртоқлар суғоришни ташкил этиш, тупроқда намни яхши сақлаб қолиш, маҳаллий ўғитлардан фойдаланиш соҳасида тўпланган тажрибалар билан ўртоқлашдилар. Район суғориш тармоқлари бошқармасининг бошлиғи Р. Донаев ўз сўзида «Сурхон» совхозидан Хушвақт Валиев, Қурбон Турсунов, «Москва» колхозидан Хўшмон Остонов, Ленин номли колхоздан Холтўра Ғаффоров сингари мироб ва гидротехникларнинг тадбиркорлигини, сувни тежаш учун амалга оширилаётган тадбирларни тилга олди.

«Совет Ўзбекистони» газетасининг кўчма летучкасида суғоришни янада яхшилаш, шу ишни оқилона ташкил этиш ва мавжуд ресурсларни ишга солишни тезлаштириш масалалари атрофлича муҳокама қилинди. Сувдан фойдаланишнинг аҳволи ишчи ва қишлоқ мухбирларининг узлуксиз назорати остига олинди.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СОЦИАЛИСТИК ПОЛЬШАНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

ПХР ЮБИЛЕЙ ВИСТАВКАСИНИ ТАНТАНАЛИ ОЧИШ МАРОСИМИ

Польша халқи шу кунларда ўз давлати тарихидаги шонли юбилейни — Польша Халқ Республикасининг 30 йиллигини байрам қилмоқда. Бу шонли санани Польша халқи билан биргаликда совет кишилари, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг халқлари ҳам тантанали суратда нишонламоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бундай деган эди: «Фақат социализм шароитидагина халқларимиз ўртасидаги муносабатлар ҳозирги шаклга тушмоғи учун, — кўп миллионли омманинг онгида ва қалбида чуқур илдиз отган улкан, самимий, ўзаро меҳр-муҳаббат ва ишонч муносабатлари бўлиб қолмоғи учун имконият туғилди».

Польша Халқ Республикасининг 30 йиллиги жаҳон социалистик системасининг байрами, Совет Иттифоқи билан дўстлик байрами сифатида нишонланмоқда. Ҳаётнинг ҳамма соҳаларидаги Совет—Польша ҳамкорлиги жуда катта аҳамиятга молик бўлиб, ҳар икки томонга наф келтирмоқда.

17 июль куни Москвада СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида очилган «Социалистик Польшанинг 30 йиллиги» виставкаси қардош халқ ҳаётидаги шонли воқеага бағишланди.

Бу ерда ҳозир бўлган кишилар А. А. Громико, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, А. Н. Шелепин, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқларни қарсаклар билан кутиб олдилар. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Т. Кулатов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, министрликлар ва идораларнинг масъул ходимлари ҳам улар билан бирга виставкага келишди.

Бу ерда Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси П. Ярошевич, ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Э. Бабюх, ПХРнинг СССРдаги элчиси З. Новак ва бошқа польшалик ўртоқлар ҳам бор эди.

Виставкани очиш маросимида қатнашиш учун Совет Иттифоқидаги дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари ҳам келишди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин нутқ сўзлади. У Польшанинг миллий виставкасини очиш маросимида қатнашиш учун Москвага келган ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Пётр Ярошевични, ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ва Марказий Комитет секретари ўртоқ Эдвард Бабюхни ва польшалик бошқа ўртоқларнинг ҳаммасини ва улар орқали поляк халқини, Польша Бирлашган ишчи партиясини, бу партиянинг поляк ишчилар синфининг содиқ фарзанди ўртоқ Эдвард Герек бошчилигидаги Марказий Комитетини, Польша Халқ Республикасининг Давлат Кенгаши ва Министрлар Советини табриклади.

Совет кишилари, деди А. Н. Косигин, халқ социалистик Польшасининг юбилейини муштарак порлоқ байрамимиз сифатида, катта ва чуқур маънога эга бўлган воқеа сифатида кутиб олмоқдалар.

Москвада очилган виставка, деб таъкидлади у, эксплуатациядан халос бўлган меҳнат нималарга қодир эканлигинигина кўрсатиш билан чекланиб қолмайди. Бу ердаги экспонатларнинг хилма-хиллиги ва бойлигини томоша қилганда бутун поляк халқининг ҳаётида ана шу шонли ўттиз йил мобайнида рўй берган жуда туб ўзгаришлар яққол кўзга ташланади. Поляк халқи ўз ҳаётининг ҳамма соҳаларида революцион ўзгартишларни амалга оширди. У социализмнинг қудратли негизларини вужудга келтирди, ўз мамлакати учун янги истиқболларни — ривож топган социалистик жамиятни қуриш истиқболларини очиб берди.

Бу виставкадаги ҳамма нарсалар замирида, деди А. Н. Косигин, Польшанинг Европа ва жаҳондаги янги ролини ҳам кўрмай қолиш мумкин эмас. Халқ Польшаси эндиликда бутун дунёда суверен социалистик давлат сифатида, қудратли социалистик ҳамдўстликнинг аъзоси сифатида, халқаро тинчликнинг муҳим омили сифатида муносиб иззат-ҳурмат ва обрў-эътиборга сазовор бўлди.

Польша Халқ Республикаси ўзининг 30 йиллигини кескинликни юмшатиш тенденцияси халқаро вазият тараққиётининг ҳукмрон хислати бўлиб қолган бир шароитда, Европада ва бутун жаҳонда турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашидан иборат ленинча принцип тобора кўпроқ қарор топаётган бир шароитда байрам қилмоқда. Биз бунда аввало, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг биргаликда зўр ғайрат билан қилган ишлари натижасини, уларнинг барча халқлар ҳаётий манфаатларига мос бўлиб тушадиган ва ўзаро келишиб олинган ташқи сиёсий йўлининг натижасини кўриб турибмиз. Польша Халқ Республикаси халқаро вазиятни соғломлаштириш ишига салмоқли ҳиссасини қўшмоқда. Бу эса социалистик Польшанинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини, унинг жаҳон сиёсатидаги ролини юксак даражага кўтарди.

Ишчилар синфи марксчи-ленинчи авангардининг — Польша Бирлашган ишчи партиясининг сиёсати тўғри сиёсат эканлиги, деб таъкидлади А. Н. Косигин, халқ Польшасининг муваффақиятларида жуда яққол намоён бўлди.

Поляк халқининг совет халқи билан, бошқа социалистик мамлакатларнинг халқлари билан мустаҳкамланиб бораётган дўстлиги ва қардошларча ҳамкорлигининг натижаси ҳам унинг 30 йил мобайнида эришган жуда катта муваффақиятларида намоён бўлмоқда. Пролетар интернационализмининг мустаҳкам пойдеворига асосланган дўстлигимиз ва ҳамкорлигимиз мамлакатларимизнинг социализм ва коммунизм йўлидан ривожланишида қудратли моддий ва маънавий омил бўлиб қолди.

Халқ Польшаси, Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг эришган муваффақиятлари қардош коммунистик ва ишчи партияларимизнинг мустаҳкам жипслиги ва бирлиги натижасидир. «Партияларимизнинг тарихий хизмати шундан иборатки, — деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, — улар ўз фаолияти билан Совет — Польша дўстлигини мустаҳкамладилар, бу дўстликни янги мазмун билан бойитдилар, социализм ва коммунизм тантанаси учун курашда Польша ва Совет Иттифоқи халқларининг куч-ғайратларини бирлаштирдилар. Ҳар икки мамлакатнинг коммунистлари ўз қалбларининг ҳарорати билан, ўзларининг революцион эътиқодлари билан дўстлигимизни мисли кўрилмаган даражада порлатиб юборди, деб айтиш мумкин».

«Социалистик Польшанинг 30 йиллиги» виставкаси москваликларни, барча совет кишиларини ғоят қизиқтиражагига, мамлакатларимизни янада кўпроқ яқинлаштириш учун хизмат қилажагига шак-шубҳа йўқ.

А. Н. Косигин сўзининг охирида бундай деди: Бизнинг бузилмас иттифоқимиз ва дўстлигимиз, мамлакатларимиз ўртасидаги самарали ҳамкорлик поляк ва совет халқларининг бахт-саодати йўлида, бутун социалистик давлатлар ҳамдўстлигининг бахт-саодати йўлида, бутун дунёда тинчлик манфаатлари йўлида бундан буён ҳам мустаҳкамланиб, ривожланиб боришига астойдил аминмиз.

Шундан кейин Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси П. Ярошевич нутқ сўзлади. У Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети ва ПБИП Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Эдвард Герек номидан, Польша Халқ Республикаси Министрлар Совети номидан А. Н. Косигинни, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоларини ва Марказий Комитет секретарларини, «Социалистик Польшанинг 30 йиллиги» юбилей виставкасини тантанали очиш маросимида қатнашиш учун келган ҳамма азиз меҳмонларни самимий табриклади, улуғ совет халқига, КПССга, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга самимий салом топширди.

Биз бугун очаётган виставка, деб таъкидлади П. Ярошевич, янги социалистик тузум шароитида поляк халқининг моддий ва маънавий ҳаётида рўй берган чуқур ўзгаришларни акс эттиради, социализм қуриш жараёнида ҳамма соҳаларда эришган муваффақиятларимизни якунлаштиради. Шу билан бирга бу экспозиция Польша билан Совет Иттифоқи ўртасидаги сиёсий ва иқтисодий ҳамкорликнинг самарали натижаларини ва дадил белгиланган истиқболларини исбот этувчи далилдир. Польшада СССРнинг ва совет мутахассисларининг актив ёрдами туфайли, поляк ишчилар синфининг ва бутун халқининг партиямиз раҳбарлигида зўр ғайрат билан қилган ишлари натижасида замонавий саноат вужудга келтирилди.

Поляк халқи ҳозирги кунда ўз олдига қўйган асосий мақсад — Польша Бирлашган ишчи партиясининг 1971 йил декабрь ойида бўлиб ўтган VI съездида қабул қилинган программани, Польшанинг ижтимоий-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш программасини амалга оширишдан ва шу асосда халқнинг турмуш даражасини анча юксалтиришдан иборат.

Социалистик ҳамдўстликдаги мамлакатларнинг мустаҳкам ва тобора кучли бўғини бўлган Польша ҳозирги вақтда Совет Иттифоқининг экономика ва савдо-сотиқ соҳасидаги энг муҳим шерикларидан биридир. СССРнинг чет мамлакатлар билан товар обороти умумий ҳажмида оборотимизнинг ҳиссаси 10 процентга баравар эканлиги буни исбот қилади. Совет Иттифоқи ҳам савдо-сотиқ соҳасида бизнинг энг катта шеригимиздир. Польша ташқи савдоси оборотининг қарийб учдан бир қисми Советлар мамлакати ҳиссасига тўғри келади.

СССРдан сотиб олинган ва совет мутахассисларининг ёрдами билан қурилган комплект саноат корхоналари, СССР етказиб берган машина ва ускуналар Польшани индустриялаш учун негиз вужудга келтирди ва шу билан бирга ишлаб чиқаришнинг замонавий техникаси ва технологияси намунаси бўлиб қолди. Совет Иттифоқидан келтирилаётган хом ашё ва ёқилғи, шу жумладан нефть ва темир рудаси экономикамизни ривожлантириш учун катта аҳамиятга эгадир.

Польша экспорт қилинадиган машина ва ускуналарининг 45 процентини, халқ истеъмоли молларининг 60 процентини, химикатларнинг 40 процентини СССРга юбормоқда. «Польшада ишлаб чиқарилди» деган маркаси бўлган товарларимиз Совет бозорида юксак баҳо олганлиги бизни қувонтирмоқда. Биз бу виставка Халқ Польшасининг ўз тараққиётининг 30 йили мобайнида эришган муваффақиятларига кўрик бўлибгина қолмай, биринчи секретаримиз ўртоқ Эдвард Герекнинг ўтган йил декабрь ойида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев билан олиб борган дўстона музокаралари вақтида қабул қилинган муҳим ҳужжатга мувофиқ ишлаб чиқариш соҳасидаги ўзаро манфаатли алоқаларимизни янада кучайтиришга хизмат қилишини ҳам истаймиз.

Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: республикада Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг социалистик интеграция комплекс программасида ўз ифодасини топган қарорлари изчиллик билан амалга оширилмоқда.

Биз, деди сўзининг охирида П. Ярошевич, юбилей виставкамизда Польша саноатидаги энг муҳим тармоқларнинг ҳозирги муваффақиятларини ва ўсиб бораётган ишлаб чиқариш ҳамда экспорт имкониятларини Коммунистик партия ва СССР ҳукумати вакилларига, совет халқига, унинг савдо-саноат доираларига кўрсатишни истаймиз.

А. Н. Косигин ва П. Ярошевич ўртоқларнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

П. Ярошевич Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети ва Польша Халқ Республикаси ҳукуматининг топширувига биноан виставкани очиқ деб эълон қилади. Польша Халқ Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат гимнлари янграйди.

Шундан кейин виставка кўриги бошланди. Виставкага қўйилган етти мингдан ортиқ экспонат Польша Халқ Республикасининг ўттиз йил мобайнида экономика, фан, маданият соҳасида эришган муваффақиятларини яққол исбот этувчи далилдир. Бу — Польшанинг илгари чет элларда уюштирилган ҳамма виставкаларидан энг каттасидир. Бу ерда мамлакатнинг ўз эҳтиёжлари ва экспорт учун ишлаб чиқарилаётган ва мамлакатнинг техникавий даражаси учун энг характерли бўлган буюмлар бор. Металл ишловчи станоклар, автомобиль ускуналари, электрон ва электр-техника саноати буюмлари, халқ истеъмол қиладиган моллар, илмий-тадқиқот аппаратлари, қурилиш-йўл машиналари ва шулар сингари маҳсулот турлари кўплаб ишлаб чиқарилаётганлиги ва уларнинг аъло сифатли эканлигини таъкидлаб ўтиш керак.

Экспозиция бўлимлари Польша Бирлашган ишчи партияси VI съезди Польшани социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш юзасидан белгилаб берган йўналишларни, бу тараққиётнинг динамикасини, СССР билан ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорликни акс эттиради.

«Социалистик Польшанинг 30 йиллиги» виставкаси Польша Халқ Республикасининг Совет Иттифоқи билан, социалистик ҳамдўстликдаги барча мамлакатлар билан қардошларча дўстлиги ва ҳамкорлигининг куч-қудрати ва самарасини яққол кўрсатади. Виставка поляк халқининг бундан буён ҳам социалистик тараққиёт йўлидан, юксалиш ва тинчлик йўлидан боришга интилаётганлигини намойиш қилади.

(ТАСС).

ПЛАНЕТАМИЗДА

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ ПОЗИЦИЯЛАРИДА

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ МАҚОЛАЛАРИ ВА НУТҚЛАРИ ТЎПЛАМИ ТЎҒРИСИДА «НЕПСАБАДШАГ» ГАЗЕТАСИНИНГ ЁЗГАНЛАРИ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). «Непсабадшаг» газетаси КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев мақолалари ва нутқларининг «КПСС билан Совет давлатининг ташқи сиёсати тўғрисида» номли тўплами Венгрияда босиб чиқарилиши муносабати билан катта мақола эълон қилди.

Китоб ўн йилни ўз ичига олади, бу йиллар халқаро муносабатларда улуғвор, чуқур ва мустаҳкам ўзгаришлар содир бўлган давр бўлди. 1960 йилларга қадар инсоният бошига таҳлика солиб турган қирғин келтирувчи ядро фалокати хавфи орқага чекинди. Социализм, тараққиёт, тинчлик позициялари ҳар қачонгидан ҳам мустаҳкамроқ бўлиб қолди. Кейинги ўн йил мобайнида халқаро ҳаётнинг ҳамма муҳим соҳаларида тараққиёт кучлари фойдасига катта-катта ўзгаришлар рўй берди.

Кучлар нисбатининг социализм, тараққиёт, тинчлик фойдасига ўзгаришида КПСС билан Совет давлатининг ташқи сиёсати ҳал қилувчи ва бевосита роль ўйнайди, деб ёзади газета. Ленин номи билан юритилувчи бу сиёсат ўзининг ошкоралиги, принципиаллиги, эпчиллиги билан машҳурдир. Шу туфайли бу сиёсат бениҳоя мураккаб вазиятларда ҳам тўғри йўл топиш имконини беради. Унинг мақсадлари равшан ва тушунарлидир.

Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқларида учта алоҳида муҳим момент бор, деб қайд қилинади мақолада. Бу — КПСС халқаро фаолиятининг, Совет Иттифоқи ташқи сиёсатининг тарихий изчиллиги, бу сиёсатнинг назарий жиҳатдан асосланганлиги ва синфий характеридир.

Тарихий изчилликнинг маъноси шуки, партия ленинча тинч-тотув яшаш сиёсатини, Совет ҳокимиятининг биринчи декрети — сулҳ тўғрисидаги декретнинг олижаноб анъаналарини ардоқлаб асраб, муттасил амалга ошириб келмоқда. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари шуни яна таъкидламоқдаки, Совет ташқи сиёсати социалистик революция заминидан ўсиб чиққан. У жамиятни революцион қайта ўзгартириш воситаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. У Лениннинг ташқи сиёсат масалаларини кўриб чиқиш чоғида бошланган социалистик революцияни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун энг яхши шароитларни нималар таъминлаб беришига асосланиб иш тутиш лозимлиги тўғрисидаги йўл-йўриқларни эслатмоқда. Л. И. Брежнев Совет давлатининг ташқи сиёсати Лениннинг ана шу йўл-йўриқларига мудом таяниб келганлигини таъкидламоқда.

Назарий жиҳатдан асосланганлик, аввало, бу ташқи сиёсатнинг марксизм-ленинизм принципларига негизланганлигини билдиради, деб ёзади газета. Л. И. Брежнев ўзининг жуда кўп нутқларида партия ҳодисаларнинг ўзаро боғланиши ва ўзаро таъсир қилишини, халқаро вазиятдаги ўзгаришларни пухта анализ қилиб, социализм билан капитализм ўртасидаги кучлар нисбатини чамалаб, сўнгра ўзининг ташқи сиёсатини, совет давлатининг дипломатик йўлини белгилаётганлигини яққол исботлаб бермоқда.

Совет ташқи сиёсати совет жамиятининг бевосита манфаатларига мос бўлиб тушаётганлиги, бунёдкорлик меҳнатини давом эттириш учун энг қулай шарт-шароитларни таъминлаб бераётганлиги совет ташқи сиёсатининг синфий характерини ифодалаб турибди, деб таъкидланади яна мақолада. Совет давлатининг ташқи сиёсати бутун социалистик ҳамдўстлик манфаатларидан ҳеч қачон ажратиб қўйилмаганлигида ҳам синфий ёндашиш намоён бўлмоқда.

СССРнинг ташқи сиёсати, деб давом қилади газета, янги мустамлакачилик ва империалистик зулмнинг турли шаклларига қарши курашаётган халқларнинг манфаатларини кўзлаб шу халқларнинг ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилиш мақсадида ўтказилмоқда. Леонид Ильич Брежневнинг нутқларида шу нарса кўриниб турибдики, совет ташқи сиёсатининг таркибий омили бўлган шу интернационал бирдамликни «сиёсатдаги ҳеч қандай метеорологик тебранишлар», ҳеч қандай «тактик мулоҳазалар» ўзгартираётгани йўқ. Вьетнам халқига ёки Исроил агрессиясининг қурбони бўлган араб халқларига бирдамлик билдирилиши биланоқ амалий ишлар қилинганлигини, КПСС, Совет давлати, совет жамияти ҳар томонлама сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий ёрдам берганлигини ҳамма билади.

Леонид Ильич Брежнев, дейилади сўнгра мақолада, КПССнинг позицияси, баҳоси ва мақсадларини зўр шахсий эътиқод кучи билан, назарий жиҳатдан юксак даражада ифодалаб бермоқда. КПССнинг XXIV съездида қабул қилинган ҳамда бир партиянинг программаси бўлибгина қолмай, шу билан бирга ҳаммамизнинг муштарак программамиз бўлиб қолган Тинчлик программаси билан ёки Л. И. Брежневнинг тинчликсевар кучлар жаҳон конгрессидаги унутилмас буюк нутқи билан танишган ҳамма кишиларга шу нарса равшанки, ташқи сиёсатни белгилаш КПСС Марказий Комитети Бош секретари билан, унинг ўзига хос фазилатлари билан узвий равишда боғлиқдир. Унинг фаолияти ер юзида тинчлик, тараққиёт ва социализм ишини қадрловчи ҳамма томонидан бениҳоя юксак баҳоланаётганлигининг сабаби равшан.

Тўпламга Л. И. Брежневнинг Венгрияда сўзлаган нутқи ҳам киритилган. Биз тўпламни ўқиб чиқиб, жаҳон сиёсатидаги бурилиш нуқтасига алоқадор бўлган атоқли зотнинг фаолияти билан батафсил танишганимизга ишонч ҳосил қила оламиз. Жаҳон тарихидаги бу бурилиш нуқтаси ишчилар ҳокимиятини ўрнатишдан бошланган бўлиб, унинг бутун дунёдаги таъсири айни сўнгги ўн йил мобайнида айниқса сезиларли бўлиб қолди, деб таъкидлайди газета. Янги ўзгаришлар ва ижобий ҳолатларни кўрсатиб турган сўнгги нутқлар ва мақолалар китобхонни аслида ҳозирги кунларимизга бошлаб келади. КПСС ва Л. И. Брежнев бошчилик қилаётган халқаро сиёсий фаолият тараққиёт ва социализм, тинчлик ва халқаро хавфсизлик йўлида, шунингдек қулай ўзгаришларни мустаҳкамлаш учун, ижобий жараёнлар энди ҳеч қачон орқага буриб юборилмаслиги учун давом эттирилмоқда.

Острава шаҳридаги Клемент Готвальд номли металлургия комбинати Чехословакиянинг илғор корхоналаридан бири. Бу ерда мамлакат металлургия саноати маҳсулотининг бешдан бир қисми ишлаб чиқарилади. Суратда: пўлат эритув цехи.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ИШЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

ЛОНДОН. (ТАСС). Англия касаба союзларининг аъзолари СССР Большой театри балет труппаси артистларини самимий табрикладилар. Бу труппа гастроль бериш мақсадида Англияга қилган сафарини тамомламоқда. Лондон чеккасидаги Ист-Гринстид касаба союз дам олиш марказида кончилар, машинасозлар, матбаачилар ва бинокорлар совет артистлари билан дўстона учрашдилар. Англия меҳнаткашларининг учрашувда сўзга чиққан вакиллари инглизлар донги кетган коллективнинг спектаклларини яна томоша қилиш, совет балетининг юлдузларини қабул қилиш имкониятига эга бўлганликларидан хурсанд эканликларини айтдилар. Улар таъкидлаб ўтганидек, ана шу самимий ҳис-туйғулар Большой театр артистларининг ҳар бир спектакли томошабинлар томонидан гулдурос қарсаклар билан кутиб олинганлигида ёрқин намоён бўлди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ РИМ. Италиянинг Триесте шаҳридаги тугалланган илмий-саргузашт фильмларнинг XII халқаро кинофестивалида Польша режиссёри В. Хаснинг «Клессидра» фильми олий мукофот — «Олтин астероид»га сазовор бўлди.

Совет актрисаси Ж. Болотовага «Доктор Ивеснинг сукути» фильмида бош ролда, аёл ролини яхши ижро этганлиги учун мукофот берилди.

✦ ГААГА. Голландияда июнь охирига бориб, ишсизлар армияси 144 минг кишига етди. Фақат шу ойнинг ўзида беш минг меҳнаткаш ишдан маҳрум бўлди. Кейинги ой ичида кўзга кўринмас ишсизлик ҳам тез суръатлар билан ўсди. Социал ишлар министрлигининг маълумотларига кўра, фақат бир ҳафта ичида — 17 июндан 22 июлгача ишчиларнинг умумий сони 11,5 минг бўлган 440 корхонада тўла бўлмаган иш куни жорий этилди.

✦ НЬЮ-ЙОРК. Америка Қўшма Штатларида ҳозирги вақтда қарийб 10 миллион американик сурункали алкоголизмга мубтало бўлди. Кўпдан-кўп иш вақтининг исроф бўлишига олиб келувчи, медицина даволанишига юқори харажатлар сарфланиши ва йўл фалокатларини келтириб чиқарувчи спиртли ичимликларни сунистеъмол қилиш мамлакатга йилига 25 миллиард доллардан зиёдроққа тушмоқда. Алкоголизм проблемалари бўйича миллий институтнинг директори М. Чафетс шу маълумотларни келтирган.

✦ ГАВАНА. Бразилиянинг йирик шаҳри Сан-Паулуда ҳар куни ўрта ҳисобда менингит касалидан қарийб 20 киши ўляпти. Паулу соғлиқни сақлаш министрининг айтишича, бу касаллик Сан-Паулу штатида кенг тарқалган.

✦ ДАККА. Бу ерда Бангладеш Халқ Республикаси миллий ишчилар иттифоқи — оммавий касаба союз ташкилотининг конференцияси ўтказилмоқда. Конференциянинг икки мингдан ортиқ делегати мамлакат олдида турган иқтисодий проблемаларни муҳокама қилмоқда.

✦ НАЙРОБИ. Кения конституциясига тузатиш киритилди. Шу тузатишга биноан суахили тили мамлакатда расмий тил бўлиб қолди. (ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТ МАКАРИОСНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ЛОНДОН, 17 июль. (ТАСС). Кипр президенти архиепископ Макариос бугун Англияга келди. У бу ерга келиши биланоқ мухбирларга баёнот бериб, Кипрдаги ҳарбий тўнтаришни Афина ҳарбий режими ташкил этганлигини ва миллий гвардияда хизмат қилаётган грек офицерлари амалга оширганлигини айтди. «Улар президент саройини миномётлардан ва бошқа қурол турларидан ўққа тутиб, мени ўлдирмоқчи бўлдилар, — деди Макариос.— Ҳужум натижасида сарой вайрон бўлди. Улар радио орқали мени ўлдирилди деб хабар қилдилар, аммо кўриб турибсизларки, мен тирикман». «Мен Кипрнинг сайлаб қўйилган президентиман»,— деб таъкидлади Макариос.

Архиепископнинг айтишича, у президент саройидан чиқиб, Пафос шаҳрида яширинган, шу ерда туриб радио орқали Кипр халқига бир неча бор мурожаат қилган. «Кеча эрталаб, — деди у, — миллий гвардиянинг ҳарбий кемаси радиостанцияга ўт очиб, уни вайрон қилди. Айни вақтда бронемашиналар ва танклар Пафосга қараб кела бошлади».

Кипр президенти Кипр халқи билан бирга Кипрда қолишни истаганлигини, аммо вазият уни оролдан чиқиб кетишга мажбур қилганлигини уқтирди. Мен греклар хунтаси қўлига тушишни истамаганлигим учун ҳам Кипрдан чиқиб кетишни афзал кўрдим, деди Макариос. Фикримча, яширин тарзда ишлашга ўтиш тўғри қарор бўлмас эди, деди у. Мамлакат ташқарисида туриб мен диктатурага қарши курашаётган халқимга анча самарали ёрдам бера оламан, деб ўйлайман.

ТЎҚНАШУВЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

БАЙРУТ, 17 июль. (ТАСС). Кипрлик туркларнинг «Байроқ» радиостанцияси хабар беришича, Кипрнинг Никозия, Лимасол, Фамагуса, Кирения ва Ларнака шаҳарларида президент Макариос қонуний ҳукуматининг тарафдорлари билан миллий гвардия деб аталмиш гвардиянинг грек офицерлари қўмондонлик қилаётган исёнчи қисмлари ўртасида шиддатли тўқнашувлар давом этмоқда. Макариосга содиқ бўлган полиция бўлинмалари Кипр пойтахтидаги бир қанча полиция участкаларидан исёнчиларни суриб чиқарганлар.

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИДА

НЬЮ-ЙОРК, 17 июль. (ТАСС). БМТ Хавфсизлик Кенгаши Греция Кипрнинг ички ишларига қуролли аралашганлиги муносабати билан кеча кечқурун шошилинч мажлис ўтказди. Грециянинг Кипр ички ишларига бундай қуролли аралашуви шу районда тинчлик ва хавфсизлик учун жиддий хавф-хатар туғдирмоқда.

БМТ Бош секретари К. Вальдхайм оролдаги БМТ вакилларидан олган ахборот асосида грек офицерлари қўмондонлиги остидаги миллий гвардия республиканинг қонуний ҳукуматига қарши исён кўтарганлигини айтиб берди. У Кипрдаги воқеалар халқаро тинчликка ва хавфсизликка таҳдид солаётганлигини ҳамда БМТни жиддий ташвишга солаётганлигини таъкидлаб ўтди.

Кипр вакили З. Россидес Хавфсизлик Кенгашини оролда ўт очишни тўхтатиш ва тартибни тиклаш юзасидан шошилинч чоралар кўришга чақирди.

Совет вакили В. С. Сафрончук исён учун жавобгарлик грек ҳарбийлари, Греция ҳукумати зиммасига тушади, деди. У Хавфсизлик Кенгашини грек ҳарбийларининг Кипр республикаси ички ишларига қуролли аралашишни дарҳол тўхтатишга ва грек ҳарбий хизматчиларини сира кечиктирмай Кипрдан олиб чиқиб кетишга қаратилган зарур қатъий чораларни дарҳол кўришга даъват этди.

Бошқа бир қанча делегатлар сўзга чиққанларидан кейин Хавфсизлик Кенгашининг мажлиси ёпилди. Навбатдаги мажлис ўтказиладиган кун маслаҳатлашиб олинганидан кейин эълон қилинади.

ЯПОНИЯ ҲУКУМАТИДАГИ ЯНГИ МИНИСТРЛАР

ТОКИО. (ТАСС). Япония Бош министри К. Танака ташқи ишлар министри Т. Охирани истеъфога чиққан Т. Фукуда ўрнига молия министри қилиб тайинлади. Министрлар кабинетининг собиқ бош секретари Т. Кимура ташқи ишлар министри лавозимини эгаллади. Фукуда билан бирга истеъфога чиққан С. Хори ўрнига К. Хосода давлат министри, маъмурий назорат бюросининг бошлиғи этиб тайинланди.

АДДИС-АБЕБАДА ҚАМОҚҚА ОЛИШЛАР

АДДИС-АБЕБА, 17 июль. (ТАСС). Эфиопия радиоси бугун мамлакат миллий мудофаа министри генерал-лейтенант Аббия Абебе қамоққа олинганлигини эълон қилди. Министр ҳарбий комитетнинг фармойиши билан қамоққа олинди. Ҳарбий комитет кейинги уч ҳафта мобайнида порахўрлик ва ҳокимиятни сунистеъмол қилишда айбланган 60 киши қамоққа олинганлигини билдирди. Қамоққа олинганлар орасида собиқ министрлар, баъзи вилоятларнинг губернаторлари, армия ва полициянинг юқори мартабали амалдорлари, катта ер эгалари бор.

Ахборот

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

ЖАРҚЎТОН СИРИ

Шу кунларда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси археология институтининг бир группа археолог-олимлари Сурхондарё областида археологик текшириш ишларини олиб бормоқдалар. Тарих фанлари кандидати Аҳмадали Асқаров раҳбарлигида изланиш ишлари олиб борилган Шеробод археологик экспедициясининг ишлари, айниқса, диққатга сазовор. Ўзида мазкур археологик экспедицияси Шеробод районидаги Ленин номли колхоз территориясида Жарқўтон деб номланган ёдгорликни топди. Бу ёдгорлик эрамиздан аввалги иккинчи минг йилликнинг ўрталарига тўғри келади.

Жарқўтон ёдгорлигидан топилган материаллар: ҳар хил сопол ва бронзадан ясалган идишлар, бронза игналар, билакузуклар, сирғалар ва тошлардан ясалган маржонлар бу ерда яшаган валод-аждодларимизнинг маданияти анча ривожланганлигидан далолат беради.

А. БЕРДИМУРОДОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси археология институтининг лаборанти.

ҲИММАТ

Марғилон шаҳридаги мактабгача тарбия билим юрти ўзининг 47 йиллик фаолияти давомида етти мингта яқин бошланғич синф ўқитувчиси ва мактабгача тарбия муассасалари учун мураббийлар тайёрлаб чиқарди. Ҳозир билим юртининг кундузги ва сиртқи бўлимларида бир ярим мингдан зиёд хотин-қиз таълим-тарбия олмоқда.

Билим юртида методик ишларни янада яхшилаш мақсадида маҳаллий тушунчалар, она тили, адабиёт фанлари бўйича саккизта комиссия ташкил қилинган. Бу комиссиялар очиқ дарслар уюштирадилар ва ўқитувчилар учун методик докладлар ташкил этадилар. Фотография, педагогика, психология, табиатшунослик, бичиш-тикиш, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари мунтазам ишлаб турибди.

Группалар ўртасида «Бир пиёла чойнинг маҳмади» мавзуида учрашувлар тез-тез ўтказиб турилади. Бундай маросимларда қизлар таом тайёрлаш, стол безаш санъатини намойиш этадилар. Билим юрти Охунбобоев районидаги Ленин номли, «Намуна» колхозларидаги доимий болалар боғчаларини ҳамда 58-мактабни ўз оталиғига олган. Ўқишда қизлар ўз оталиқларидаги боғча болалари учун янги ўйин ва янги бадиий кўрсатадилар. 58-мактаб учун эса ўқув иш дона китоб совға этишди.

А. МУҚИМОВ.

* * *

Шунингдек, фарғоналик А. Пўлчаев, Х. Сиддиқов, Э. Турғунов, москвалик Г. Ильичев, тошкентлик М. Назимов, Т. Мирзабадалов, жиззахлик Ж. Жўраев, чирчиқлик Т. Ўрунов, самарқандлик А. Ёрқулов, андижонлик Э. Соғвоздиев ва бошқа газетхонларнинг ҳам турли мавзуларда хат-хабарлар келиб турибди.

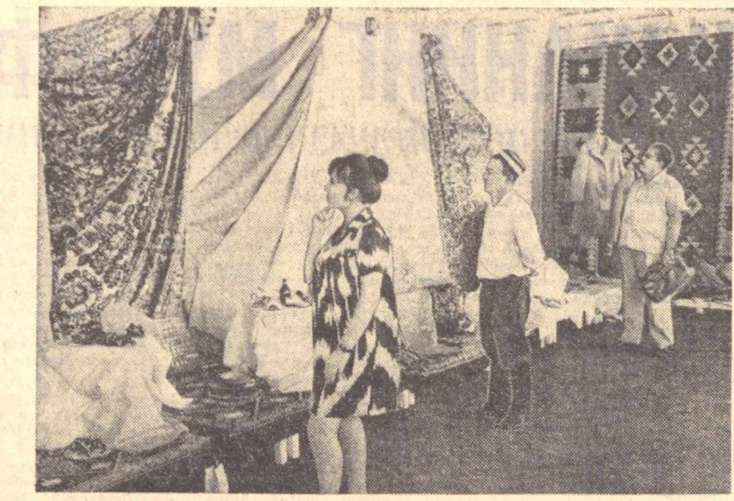

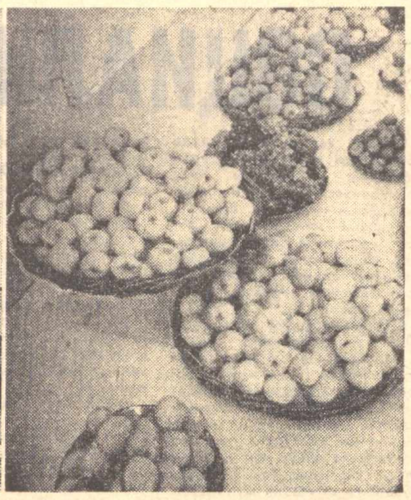

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Тошкентда, Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари выставкаси павильонларидан бирида Самарқанд области меҳнаткашларининг муваффақиятларини акс эттирувчи кўргазма очилди.

Фотомухбиримиз И. Глауберзон олган бу суратларда ана шу кўргазманинг экспонатлари тасвирланган.

ЭКСПОЗИЦИЯДА—САМАРҚАНД ОБЛАСТИ

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари выставкасида 17 июль куни Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 50 йиллигига бағишлаб, Самарқанд области кўргазмаси очилди. Тошкент жамоатчилигининг вакиллари Самарқанддан келган делегацияни тантанали суратда кутиб олганлардан кейин бу ерда очилган катта экспозиция билан танишдилар.

Диаграммалар область халқ хўжалиги, фани ва маданияти эришган ютуқлар ҳақида ҳикоя қилади. Ярим аср мобайнида саноат маҳсулоти ҳажми 60 баравар кўпайди. Техника тараққиётини ривожлантиришга бағишланган бўлим томошабинларнинг диққат-эътиборини ўзига жалб этади. Холодильник ва пиллачилик заводлари, бошқа корхоналар энг янги машина-ускуналар билан таъминланган. Бир неча стендлар область қишлоқ хўжалигининг ривожланиши билан таништиради. Бу ерда чорак миллион гектар ҳайдалади. Кўп тармоқли, юксак даражада механизациялашган 177 колхоз ва совхоз пахта ва дон, мева ва узум, сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштирмоқда. Жамоат чорвачилиги ҳам ривожланиб бормоқда. Самарқанддаги олий ва ўрта махсус ўқув юртларига алоҳида бўлим бағишланган. Бу ўқув юртларида 50 мингдан кўпроқ студент таълим олмоқда.

Плакатлар экономика ва маданиятни ривожлантиришда область партия ташкилотларининг роли тўғрисида, коммунистлар сафи ўсиб бораётганлиги ҳақида ҳикоя қилади. (ЎзТАГ).

ИНСТИТУТНИНГ ҲИСОБЛАШ МАРКАЗИ

НУКУС. Қорақалпоғистон Давлат педагогика институти ҳузуридаги бирлашган ҳисоблаш маркази совхозлар тресги билан 20 минг сўмга шартнома тузди. Марказ трест учун «Электрон ҳисоблаш машиналарини қўллаш билан меҳнат ва иш ҳақини ҳисобга олиш» мавзуидаги ишни бажаради. Кўзда тутилган йиллик самара 200 минг сўм бўлиб сарфланадиган ҳаражатдан қарийб ўн баравар ортиқдир.

Бу марказ орол бўйидаги кекса олий ўқув юртида атиги бир неча йилдан бери ишламоқда. Марказ шу вақт ичида автоном республикадаги ташкилотлар, корхоналарнинг бир қанча буюртмаларини бажарди. Бу ерда институт студентлари практика ўтказишмоқда.

МИНЕРАЛ СУВ ТАЙЁРЛАШ КЎПАЙДИ

Ҳар куни пландан ташқари йигирма минг бутилка минерал сув тайёрланмоқда. Тошкент минерал сув заводи ёзнинг энг жазирама кунида ишлаб чиқаришда ана шундай даражага эришди. Заводнинг учта поток линиясидан ҳар бири ҳозир тўла қувват билан ишламоқда ва соатига олти минг бутилкадан минерал сув тайёрламоқда.

Корхона мавсум бошидан бери республикамиз дўконларига ўн ярим миллион бутилкадан ортиқ «Тошкент минерал суви» етказиб берди. Бу — планда кўзда тутилганига нисбатан беш юз минг бутилка кўп. Бу муваффақиятга М. Азимова билан М. Ананьева бошлиқ бригадалар салмоқли ҳисса қўшди. Шу коллективлардан ҳар бири ўзининг шахсий ҳисобига планга қўшимча равишда тайёрланган юз минг бутилка минерал сув ёзиб қўйди.

Завод ишчилари поток линияларни модернизация қилдилар. Минерал сув сақланадиган идишлар кўпайтирилди, янги совитгич установка ишга тушди. Барча цехлар икки сменада ишлашга ўтказилди.

Завод бу йил ҳаммаси бўлиб савдо шохобчаларига 36 миллион бутилка минерал сув етказиб беради. Бу ўтган йилдагига нисбатан уч ярим миллион бутилка кўп. Маҳсулот тайёрлашнинг бундай ўсишига асосан меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилади. (ЎзТАГ).

ГАЗЕТХОН САВОЛ БЕРАДИ: ЗИЛЗИЛАНИ ОЛДИНДАН БИЛИШ МУМКИНМИ?

129-КАШФИЁТ

Кучли зилзила юз бериши мумкин бўлган жойда ернинг сатҳи маълум миқдорда бир томонга оғади. Бундай оғиш ҳодисаси Қуёш ва Ойнинг тортиш кучи таъсирида ҳам пайдо бўлади. Лекин мунтазам оғиш бурчагида тўсатдан пайдо бўлган ўзгариш, асосан, зилзиладан дарак беради.

Бундай кузатувлар биринчи марта Италияда Везувий вулқони тоғи ёнида ишга туширилган ва вулқон таъсирида оғиш даражаси ўлчанган эди. Бу соҳада республикамизда 1966 йилдан кейин кенг қўламда кузатишлар олиб борилмоқда. Тошкент, Янгийўл, Янгибозор, Чорвоқ, Наманган, Фарғона, Андижон, Томдибулоқ (Қизилқум)да наклономер (ернинг оғиш ҳолатини аниқловчи асбоб)лар ўрнатилган. Бу асбоб Японияда ҳам кенг қўлланилмоқда.

Ўрта Осиёда ер сатҳини денгиз сатҳига нисбатан ўлчаш (нивелирлаш) ишлари 1894-1911, 1941-1945, 1955-1964 йилларда ўтказилган эди. Бундай ўлчовлар натижаси шуни кўрсатдики, 1948 йилда Ашхобод зилзиласига қадар шаҳар майдони бир йилда ўн миллиметр кўтарилган, Тошкентда эса зилзиладан анча олдин йилига уч миллиметрдан, кучли силкинишдан сўнг қирқ миллиметрга етди. Демак, зилзилани олдиндан билиш учун геодезия усули ҳам зарур омиллардан бири экан.

Тошкентлик мутахассислар 1966 йилдаги кучли зилзилага қадар аҳён-аҳёнда сейсмограммаларда из қолдирган «нотаниш» тебранишларни сезиб қолдилар. Бу тебраниш билан боғлиқ бўлган сейсмолентадаги ёзувлар одатдаги зилзилалар ёзувига ўхшамас эди. Бундай белгилер ҳам табиий офатдан дарак деб ҳисобланди.

Баъзи олимлар зилзилани атмосфера хусусиятлари билан ҳам боғлайдилар. Аниқроғи, атмосфера босимининг градиенти ўзгариши билан боғлайдилар. Яъни атмосфера босими қайси районда кўпроқ ўзгарса, зилзила сони ҳам шу районда кўп бўлади.

Фанимизда атмосферанинг энг юқори қатламлари—ионосферадаги физик ҳодисалар «шимол ёғдуси» ҳам планетамизнинг айрим районларида кучли зилзилага боғлиқ бўлганлиги маълум бўлди. Тошкент полигони устидаги ионосферанинг ҳолатини Янгибозор магнит-ионосфера станцияси мунтазам кузатиб бормоқда.

Ер ўзининг магнит ва электр майдонига эга ва маълум ўлчам даражаси билан характерланади. Бўлажак зилзила марказининг геомагнит ва геоэлектрик майдонларида ўзгариш пайдо бўлади. 1970 йилда Абайбозор (Тошкент атрофида) зилзиласи эпицентрал зонасида силкинишдан олдин геомагнит аномалия 20 грамм даражага кўтарилди ва электр майдонида ҳам ўзгариш борлиги аниқланди.

Ҳозирги кунда Сейсмология институти геомагнит аномалияларни аниқлаш устида Чорвоқ, Янгибозор, Фарғона водийси ва Қизилқумда кузатув ишлари ўтказмоқда. Сейсмик жиҳатдан актив зоналарда геоэлектрик майдонлар ҳолати текширилмоқда.

Ўзбек зилзилашунослик фанида яна бир янги қонуният очилди. Геология-минералогия фанлари кандидати Р. Иброҳимовнинг фикрича кучли зилзилалар қирқ йиллик даврий циклга бўйсунадилар ва маълум томонга силжиб юрадилар, кўпроқ соат милига тескари йўналишга эга бўлади.

Бундан ташқари зилзиладан олдинроқ шу ердаги парма қудуғида ва булоқларда сув кўпаяди, отилиб чиқиш тезлиги ортади, ҳарорати кўтарилади ва баъзан лойқаланиб оқа бошлайди. Бироз вақтдан сўнг яна шаффоф ҳолга қайтади. Бу ҳодиса Тошкентда ва сербулоқли Сариқамиш районида (Қирғизистон) бўлиб ўтган зилзила вақтида кузатилди.

Илмий маълумотлар шуни кўрсатадики, баъзан улкан сув омборларни сувга тўлдириш натижасида сейсмик даражаси жуда кам бўлган районларда ҳам «сунъий» зилзила юзага келди, ҳатто етти балл кучга эга бўлди. Сунъий зилзилани келтириб чиқарувчи омилларни Чорвоқ сув омборида ўрганилмоқда.

Ер шарини олма деб фараз қилсак, унинг юпқа пўстини ернинг қобиғи билан таққослаш мумкин. Зилзиланинг 80 проценти ернинг шу қобиқ қисмида жойлашган. Зилзилалар эса шу пўстнинг айрим участкаларидаги тектоник ҳаракат билан узвий боғлиқ.

Ҳозирги замон техникаси билан жиҳозланган пармаловчиларимиз «олма пўсти»нинг саккиздан бир қисмига етиб бордилар, яъни энг чуқур парма етти километрга ўтди, холос. Яқин йилларда СССРда 15 километр чуқурликка йўл олинади. Илк парма ускуна Озарбайжоннинг Саатли қишлоғида ўрнатила бошланди. Бу мураккаб ишнинг сейсмология фани учун аҳамияти катта.

Тошкентнинг иссиқ маъдан сувлари ҳавзаси 1300-2400 метр пастликка жойлашган, ҳарорати 48-70 даража. Таркибидаги радон гази туфайли у шифобахшдир. Радон-инерт газ, яъни бошқа элементлар билан қўшилиб, янги модда ҳосил қилмайди. У радий элементининг табиий парчаланиши натижасида пайдо бўлади. Унинг «умри» тўрт кун, кейин бу газ ҳам парчаланиб кетади. Радон газининг тоғ жинсларидан сув таркибига кўпроқ ўтишига зилзила тайёрланаётган жойдаги тоғ жинсларининг қисилиш ҳодисаси сабаб бўлади. Радон газининг сувдаги миқдори 1957 йилдан бошлаб Н. А. Семашко номли курортология ва физиотерапия илмий-тадқиқот институтида ўлчанар эди. 1957-1967 йиллар мобайнида тўпланган материалларни В. И. Уломов синчиклаб кўздан кечирди ва Б. З. Мавашев билан бирга радон миқдорининг сувда ўзгариб туриши билан Тошкентнинг сейсмиклик даражаси ўртасида боғлиқлик борлигини аниқлади.

1970 йилдаги Сариқамиш ва Махачқалъа зилзилаларидан сўнг ерости сувларидаги радон хусусияти бу қонуниятни яна бир карра тасдиқлади. Бу ишдан бехабар япон олими И. Ивадзи мазкур ҳодисани 1960-1966 йилларда ерости сувларидаги, радон ва торон газлари учун Освакуни вилоятида кузатди. Профессор А. Н. Султонхўжаев ҳам 1965 йилдан бошлаб Тошкент ерости сувларида гелий, уран, фтор, аргон, кўмир гази, водород учун ҳам зилзила даракчиси бўла оладиган хусусиятларини ўрганди.

Сувдаги элемент ва газларнинг миқдори ортишида тоғ жинсларининг физик-механик ҳолати билан боғлиқ бўлган ультра товуш тўлқинларининг тебраниши ҳам сабабчи эканлиги маълум бўлди.

Ўзбек олимлари зилзилани туғдирувчи сабаблар ва унинг оқибатларини чуқур ўрганиш туфайли муҳим ютуқларни қўлга киритдилар. Зилзилани гидрогеохимик усул билан олдиндан аниқлаш бошқа маълум усулларга қараганда катта ишонч бағишлайди ва унинг истиқболи порлоқ.

Олимларимизнинг бу янги усули Иттифоқимиз ва чет эл сейсмологлари томонидан яхши кутиб олинди. Улар ҳам бу усулдан фойдаланишга киришдилар.

1973 йил 12 июнда ТАСС зилзила билан боғлиқ ҳолда ерости сувларининг моддий таркиби ва физик хоссаларининг ўзгариш ҳодисасини (фанда ҳали маълум бўлмаган қонуниятни) СССР Министрлар Советининг кашфиёт ва ихтиро ишлари Давлат комитети 129-номер билан ўз рўйхатига киритганлигини матбуотда эълон қилди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, профессор Ғ. Мавлонов, геология-минералогия фанлари доктори, профессор А. Султонхўжаев, фан кандидатлари В. И. Уломов, Б. З. Мавашев, Л. Ҳасанова ва СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Н. И. Хитаров бошлиқ бир группа москвалик олимлар мазкур кашфиёт муаллифларидир.

Кашфиёт сифатида тан олинган материаллар (1957-1967 йиллар) шуни кўрсатадики, Тошкент зилзиласига қадар термаль сувларда маълум бўлган миқдорга қараганда радон уч марта, гелий 12 марта кўпайди, 1966-1968 йилларда фтор ҳам нотинч эди.

Кейинги йилларда олиб борилган тадқиқотлар натижасида гидрогеохимик усулнинг математик асоси яратилди. Юзта зилзиладан саксонтасини олдиндан аниқлаш мумкинлиги электрон ҳисоблаш машинаси (ЭҲМ) ёрдамида Тошкент полигони учун маълум бўлди.

Қизиқарли томони шуки, пойтахтимиз ерости сувларидаги радон миқдорига Тошкентдан олти юз минг километр узоқликда содир бўлган зилзила ҳам таъсир кўрсатади. Шунинг учун 1973 йилдан геология-минералогия фанлари кандидати Ғ. Азизов бошлиқ бир группа ходимлар Андижон ерости сувларидаги ўзгаришлар устида кузатув ишларини бошлаб юбордилар. Бу билан бутун Фарғона водийсидаги зилзилаларни олдиндан билиш имкониятига эга бўламиз.

Шу йил 12 январда Псков тоғларида бўлиб ўтган зилзила Андижон ерости сувларидаги радонга таъсир кўрсатди.

Олимларимиз бу истиқболли усулдан келажакда фойдаланиш мақсадида дастлаб Тошкент геодинамик полигонида, сўнгра Фарғона водийси ва Қизилқумда кенг қўламда комплекс тадқиқотлар ўтказишни режалаб қўйдилар. Зилзилани олдиндан билишда электрон ҳисоблаш машинасидан унумли фойдаланилмоқда.

Ер силкинишлари тўғрисидаги геофизик ахборотлар Янгибозор, Янгийўл, Чингелди станцияларидан автоматик равишда радиореле каналлари орқали «Тошкент» Марказий сейсмик станциясига узатилади ва бир вақтнинг ўзида битта лентага учта станциядан олинган ахборот ёзиб турилади. Яқин келажакда шу ахборотлар ЭҲМга ҳам ўтказилади.

Радоннинг миқдорини бетўхтов аниқлай оладиган учта ускуна кеча-ю кундуз Тошкентда ишлаб турибди. Натижада зилзилани тез ва аниқ ҳисоблаш йўли билан олдин айта олиш имконияти туғилади. Бу вазифани шараф билан адо этиш устида фан кандидатларидан Т. Ортиқов, Л. Плотникова, В. Катренколар унумли меҳнат қилмоқдалар.

Қ. ҚОРАБОЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Сейсмология илмий-тадқиқот институти илмий котиби, геология-минералогия фанлари кандидати.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

ХУШОВОЗ ХОНАНДА

Унинг ўзига хос ўйноқи овози бор. Бу овозни эшитганлар у СССР халқ артисти, Киев опера ва балет театрининг солисти, машҳур эстрада қўшиқчиси Юрий Гуляев эканини дарҳол айтиб берадилар.

Унинг ҳаёт йўли қизиқ. Юрий Тюменда туғилиб ўсди, Уралда — Свердловск консерваториясида таълим олди. Ўқишни тугатгач, аввал Донецк, сўнгра Киев театрига таклиф этилди. Табиатан истеъдодли йигит ниҳоятда меҳнаткаш бўлиб, юксак профессионал тайёргарликни ўтади-ю, унинг кўп қиррали ижоди эл оғзига тушди, музика шинавандалари меҳрини қозонди.

Ҳозирги кунда Юрий Гуляев мамлакатимиздагина эмас, чет элларда ҳам таниқли қўшиқчи. Яқинда Америкадаги 55 шаҳарда гастролда бўлди. Совет артистининг маҳорат ва истеъдоди томошабин ва санъат танқидчиларининг юксак баҳосига сазовор бўлди.

Яқинда Ю. Гуляев ҳамкасби, Киев опера театри солисти, Украина халқ артисти Константин Огнев билан биргаликда серқуёш диёримизга ташриф буюрди. Хушовоз хонанда Тошкентда, пойтахт областининг саноат корхоналари, колхоз ва совхозларида бўлди. Тошкентликлар машҳур қўшиқчи ижросида классик опералардан ариялар, қадимий романслар, совет ва чет эл композиторларининг асарларини тингладилар.

— Қўшиқ кераклн, қулай ва ниҳоятда оммабоп жанр ҳисобланади, — дейди Ю. Гуляев. — Мен опералардa етакчи партияларни мамнуният билан ижро этаман, айни вақтда оддий қўшиққа ҳам ниҳоятда жиддий қарайман. Севимли бастакорлардан Арно Бабаджанян, Александра Пахмутова, Ян Френкель ва бошқаларнинг янги асарлари билан репертуаримни бойитсам деган ниятим бор. Шунингдек «Евгений Онегин» ва «Трубадур» операларида қатнашишга ҳозирлик кўраётирман.

Республикангиздаги санъат шайдоларини хурсанд этиш, томошабинлар олқишини олиш гастролимизга берилган энг юксак баҳо бўлади деб ўйлайман.

А. НИЗОМОВ.

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00— МОСКВА. 12.05 — Гимнастика. 12.20 — Янгиликлар. 12.30 — Бор экан-да, йўқ экан. 13.00 — **Қиморбоз** (бадиий фильм). 14.35 — Фан — қишлоқ хўжалигига. 18.00 — ТОШКЕНТ. 18.10 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.40 — СССР халқлари адабиёти. А. Кешоков. 19.20 — «Ахборот». 19.35 —Пахта тозалаш заводлари мавсумга шайми? 20.00 — Социализм дунёси (Москва). 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Олтин водий», 22.00 — «Вақт». 22.30 — **Кечмишларнинг ҳикояси бу** (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 —ТОШКЕНТ. Фильм-концерт. 11.25 — **Диққат, шаҳарда сеҳргар** (бадиий фильм). 16.25 — МОСКВА. 16.30— Меҳнат — фаровон турмушимиз манбаи. 16.40 — **Ассалом, Польша** (телефильм). 17.25 — «Орлёнок» телестудияси кўрсатади. 18.10 — **Тўрт танкчи ва ит** (бадиий фильмнинг 10- серияси). 19.05 — Янгиликлар. 19.15 — Телеочерк. 19.45 — Қувноқ ноталар. 20.00 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Концерт. 21.00 — **Йўқолган из** (бадиий фильм). 22.00 — Ҳужжатли кино экрани (Тошкент). 22.30 — Концерт. 23.30 — Сув полоси бўйича СССР — АҚШ командалари ўртасида халқаро учрашув. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Фильм-концерт. 19.30 — Она шаҳрим —Тошкентим. 20.20 — **Йўлдаги курашлар** (бадиий фильмнинг 2- серияси).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Океан — «ЧАЙКА», САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Тўй тангоси — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда), ҲАМЗА номли (11.00, 13.00, 15.00, 17.00).

«И» операцияси ва Шурикнинг бошқа саргузаштлари — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун), ҲАМЗА номли (19.00, 20.30).

Бинафша ранг акация — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Жар ёқасида — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Ерда ҳаёт бўлсин деб — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Океан — «ФЕСТИВАЛЬ».

Тўй тангоси — «ХИВА», ТЕЛЬМАН номли.

М. И. КАЛИНИН НОМЛИ АНДИЖОН ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ

1974 — 1975 ўқув йили учун ДАВОЛАШ ФАКУЛЬТЕТИНИНГ

БИРИНЧИ КУРСИГА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Институтга 35 ёшгача бўлган ўрта мактаб ва махсус ўрта билим юртини тугатганлар қабул қилинади. Махсус ўрта маълумотли гражданлар 3 йиллик меҳнат стажига эга бўлиши лозим.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: ректор номига ариза, етуклик аттестати ёки дипломининг асл нусхаси, медицина справкаси (286-форма), меҳнат, колхоз дафтарчасидан маъмурият, колхоз-совхоз раҳбарлари томонидан тасдиқланган кўчирма, охирги иш жойи ёки ўқув юртидан характеристика, 3x4 сантиметр ҳажмида 4 дона фотосурат (бош кийимсиз).

Паспорт ва ҳарбий билет (гувоҳнома) **қабул комиссиясига шахсан кўрсатилади.**

ҲУЖЖАТЛАР — 31 ИЮЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Кириш имтиҳонлари (физика, химия, биология фанларидан оғзаки, рус тили ва адабиётидан ёзма) **1 августдан 20 августгача давом этади.**

ЎҚИШ МУДДАТИ — 6 ЙИЛ.

Мурожаат учун адрес: Андижон шаҳар, Навоий проспекти.

ЎРТА ОСИЁ ПОЛИТЕХНИКУМИ ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқишга

1974-75 ўқув йили учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича 8- синф ҳажмида маълумотли ёшлардан

БИРИНЧИ КУРСГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Геология, фойдали қазилма конларини қидириш ва излаш; рудали ва рудасиз конларни ер остида қайта ишлаш, металларни қирқиб ишлаш, таом тайёрлаш технологияси, саноат ва граждан қурилиши, автомобиллар ремонти ва техника хизмати.

10- синф ҳажмида маълумотли ёшлар 3- курсга қабул қилинадилар.

Рудали ва рудасиз конларни ер остида қайта ишлаш, товаршунослик ва озиқ-овқат маҳсулотлари савдосини ташкил қилиш.

Политехникумга барча ўрта ўқув юртларига қабул қилиш қоидаларига асосан қабул қилинади.

1 КУРСГА АРИЗАЛАР 31 ИЮЛГАЧА, 3 КУРСГА 14 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Таом тайёрлаш технологияси ва товаршунослик ҳамда озиқ-овқатлар маҳсулотлари савдосини ташкил қилиш ихтисосларидан ташқари барча ихтисосларга фақат йигитлар қабул қилинади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ: **5 августдан 20 августгача.**

Бошқа шаҳардан келган ўқувчилар ётоқхона билан таъминланадилар.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 735730, Ленинобод шаҳри, 30-почта бўлими.

В. ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА

газ пайвандчилар, слесарлар: ускуналар ремонти бўйича, йўнувчилар, йиғувчилар, водопроводчилар, токарлар, фрезерчилар, қолипчилар, клепалшчиклар, электромонтёрлар, револверчилар, моделчилар, термистлар, темирчи-штамповкачилар, табелчилар, пармаловчилар, чарxловчилар, қурилиш ишчилари, сувоқчилар, бетончилар, ғишт терувчилар, бўёқчилар, дурадгорлар, юкчилар, ёрдамчи ишчилар, шофёрлар, ҳарбийлаштирилган қоровул хизматчилари, ошпазлар, идиш ювувчилар

КЕРАК

Иш ҳақи — ишбай-мукофотли, вақтбай-мукофотли, иш ҳақига қўшимча 15% район коэффициенти, ҳар ойда план бажарилганлиги учун 60% мукофот тўланади.

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

Совет Армияси сафидан қайтганларга имтиёзлар берилади.

Ишлаб чиқариш малакасига эга бўлмаган шахслар юқорида кўрсатилган мутахассисликлар бўйича шогирдликка қабул қилинадилар.

Ўқиш муддати — 2 ойдан 6 ойгача.

Ўқиш даврида 40 сўмдан то 70 сўмгача стипендия тўланади.

ЗАВОД: ўқув юрти, спорт базаси (спорт турларининг секторлари), **курорт шаҳарчаси ва дам олиш уйлари, ўзининг даволаш шифохонаси ва болалар муассасаларига эга.**

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

Ўзбекистон Кўрлар жамиятининг Марказий правлениеси Ўзбекистон Кўрлар жамиятининг Қўқон ишлаб чиқариш корхонасининг директори **Ҳадича Муҳамеджоновна ХУЖАЕВА**нинг вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдиради ва марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ. Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р. 03580. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. 168.